Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 29 июнь 1973 йил, жума ◆ № 151 (15.625). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети бешинчи сессиясининг мажлислар залида. И. Глауберзон фотоси.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ Л. И. БРЕЖНЕВ БИЛАН ФРАНЦИЯ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ Ж. ПОМПИДУНИНГ УЧРАШУВИ ТЎҒРИСИДА

Илгари эришилган келишувга мувофиқ, шу йил 25—27 июнь кунлари Парижда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан Франция Республикасининг Президенти Ж. Помпидунинг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув Совет — Франция муносабатлари истиқболлари масалаларига ва халқаро сиёсатнинг энг асосий проблемаларига доир амалий тусдаги суҳбатларга бағишланди. Суҳбатлар кенг ҳамжиҳатлик тусида бўлди ва СССР билан Франция ўртасидаги муносабатлар учун табиий бўлган дўстона вазиятда ўтди.

Суҳбатларда совет томонидан— ташқи ишлар министри А. А. Громико, ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, граждан авиацияси министри Б. П. Бугаев, СССРнинг Франциядаги элчиси С. В. Червоненко, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари Г. Э. Цуканов, А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАССнинг бош директори Л. М. Замятин.

Франция томонидан — бош министр П. Месмер, ташқи ишлар министри М. Жобер, экономика ва молия министри В. Жискар д'Эстэн, транспорт министри И. Гена, экономика ва молия министри ҳузуридаги давлат секретари Ж.-Ф. Лека, Президент маҳкамасининг бош секретари Э. Балладюр, Франция ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Ж. де Курсель, Франциянинг СССРдаги элчиси Ж. Вимон, Франция ташқи ишлар министрлиги маҳкамаларининг директорлари Ф. Пюо, П. Лоран, Ж.-П. Брюне иштирок этдилар.

Иккала мамлакат ўртасидаги амалий ҳамкорлик мустаҳкамланиб бораётганлигидан чуқур мамнуният изҳор қилинди ва бу ҳамкорликни янада чуқурлаштиришга аҳд қилинганлиги таъкидланди, «СССР билан Франция ўртасидаги ҳамкорлик принциплари» ва сиёсий маслаҳатлашувлар тўғрисидаги «Совет — Франция протоколи»нинг изчиллик билан амалга оширилиши бунга ёрдам беради.

Олий даражадаги Совет — Франция маслаҳатлашувларининг иккала мамлакат ўртасидаги ҳамжиҳатликни ва уларнинг тинчлик манфаатлари йўлидаги ҳамкорлигини янада чуқурлаштириш учун алоҳида аҳамиятга эга эканлиги таъкидлаб ўтилди. Бу практикани давом эттириш ва ривожлантириш тартибида 1974 йил бошларида тегишли янги учрашувни ўтказиш тўғрисида аҳдлашиб олинди.

Шу муносабат билан Л. И. Брежнев Ж. Помпидуга Совет Иттифоқига боришга таклифнома берди. Бу таклифнома қабул қилинди.

Л. И. Брежнев билан Ж. Помпиду ўртасида амалий тусда ўтган учрашув Совет Иттифоқи билан Франция ўртасидаги ҳамкорликнинг доимийлигини, совет халқи билан француз халқи дўстлигининг мустаҳкамлиги ва чуқурлигини яна бир карра намойиш қилди. Л. И. Брежнев Франция диёридаги меҳмондўстлик ва иззат-икром учун Ж. Помпидуга миннатдорчилик билдирди.

Франция Республикасининг Президенти Жорж Помпиду жаноб олийларига

Дўст Франция диёридан жўнаб кета туриб, иззат-икром ва меҳмондўстлик кўрсатганлигингиз учун Сиз, Президент жанобларига чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор этаман. Бўлиб ўтган суҳбатларнинг самарали ва амалий характеридан гоят мамнун эканлигимни айтишни истайман. Бу суҳбатларнинг характери доимо мустаҳкамланиб ва ривожланиб бораётган Совет—Франция ҳамкорлигини тўла-тўкис ифодалайди. Бу суҳбатлар совет ва француз халқлари ўртасидаги муносабатларни янада мустаҳкамлаш йўлидаги янги катта қадам бўлишига аминман. Бизнинг учрашувимиз Европада ва бутун дунёда кескинликни юмшатиш жараёнини мустаҳкамлаш учун ижобий аҳамиятга ҳам эга бўлиши шубҳасиз.

Президент жаноблари, Сизга ва бутун француз халқига йўллаган энг самимий тилакларимизни қабул этгайсиз.

Л. БРЕЖНЕВ.

«ИЛ-62» самолёти
1973 йил, 27 июнь.

Ж. ПОМПИДУНИНГ Л. И. БРЕЖНЕВ БИЛАН ҚИЛГАН СУҲБАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА АЙТГАНЛАРИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франция Республикасининг Президенти Ж. Помпиду КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Францияга қилган визити якунларидан мамнун эканлигини айтди.

Ж. Помпиду Орли аэропортида ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди:

Ҳайриҳохлик ва рўй-ростлик вазиятида ўтган суҳбатларимиздан биз тўла мамнуимиз. Мен бу суҳбатларнинг хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари юзасидан Умумевропа кенгашига доир, шунингдек ўзаро муносабатларимизга доир самараларини ҳам таъкидлаб ўтишим керак. Булар биз айниқса кўпроқ ижобий натижаларга эришган соҳалардир. Мен бундан хурсандман ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари билан хайрлашаётиб: «Дийдор кўришгунча хайр!» — дедим.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ ТЎҒРИСИДА ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1973 йил 28 июнда Тошкентда Саккизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг Бешинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Эрталаб соат 10 да Олий Советнинг биринчи мажлиси очилди.

Ҳукумат ложаларида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари **И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, Й. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидатлар **Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов, А. А. Хўжаев,** республика Олий Совети Президиуми ва ҳукуматининг аъзолари ўтирибдилар.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **С. Ҳ. Сирожиддинов** очди. Раис столи ёнида Олий Совет Раисининг ўринбосарлари, депутатлардан **П. Ф. Глазатов, С. Есимов, З. Исроилова, Г. Раметова** ўтирибдилар.

Сессия қатнашчилари вафот этган депутатлардан А. И. Руцкий, Л. П. Волхонская, С. Бекмуродов ва М. А. Абдураззоқовларнинг хотирасини бир минутлик сукут ичида ҳурматлаб эсга олдилар.

Олий Совет мандат комиссиясининг раиси, депутат **Т. Р. Каримова**нинг тўртинчи сессиядан кейин рўй берган ўзгаришлар тўғрисидаги докладини тинглади. Ўзбекистон ССР конституциясининг 33-моддасига мувофиқ, 1973 йил 29 апрелда Ўзбекистон ССР Олий Советига 50 Саноат сайлов округидан сайланган депутат **Нина Александровна Стрижова**нинг, 350-Ховос сайлов округидан сайланган депутат **Павел Харитонович Каннинг** ва 438-Октябрь сайлов округидан сайланган депутат **Кушим Йўлдошев**нинг ваколатларини ҳақиқий деб топиш тўғрисида якдиллик билан қарор қабул қилинди.

Депутатлар сессиянинг кун тартиби ва иш тартибини тасдиқладилар. Сессиянинг кун тартибига қуйидаги масалалар киритилди:

1. Чорва туёғини кўпайтириш ва чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш юзасидан беш йиллик план топшириқларининг бажарилиши тўғрисида.
2. Ўзбекистон ССРнинг 1972 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида.
3. Ўзбекистон ССР Олий Совети транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа, ёшлар масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссияларининг иши тўғрисида.
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси депутат **Н. Ж. Худойбердиев** «Чорва туёғини кўпайтириш ва чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш юзасидан беш йиллик план топшириқларининг бажарилиши тўғрисида» доклад қилди.

Доклад юзасидан музокарани депутат **З. Сирожиддинов** (195-Кўкбулоқ сайлов округи) бошлаб берди.

Танаффусдан кейин мажлисни Олий Совет Раисининг ўринбосари депутат **П. Ф. Глазатов** олиб борди. Кун тартибидаги биринчи масалани муҳокама қилишда депутатлардан **С. Есимов** (347-Фориш сайлов округи), **М. Исоқова** (86-Юнусобод сайлов округи), **М. Иброҳимов** (204-Қуёқбой сайлов округи), **Б. Абдураҳмонов** (132-Савай сайлов округи), **Ж. Орипов** (184-Шофиркон сайлов округи), **А. К. Каримов** (330-Ленинград сайлов округи), **В. Е. Васильков** (266-Ғаллаорол сайлов округи), **Р. Шаников** (430-Калинин сайлов округи) қатнашдилар.

* * *

28 июнь соат 15 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи мажлиси бошланди. Мажлисни Олий Совет Раисининг ўринбосари **З. Исроилова** очди.

Мажлисда сессия кун тартибидаги биринчи масала юзасидан музокаралар давом эттирилди. Музокараларда Ўзбекистон ССР совхозлар министри **Е. Тасанбоев,** депутатлардан **У. Ганжиев** (201-Қорақўм сайлов округи), **У. Исомхонов** (346-Малик сайлов округи), **К. Назаров** (448-Тўрткўл шаҳар сайлов округи), Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги чорвачилик илмий-тадқиқот институтининг директори **Ш. Акмалхонов** сўзга чиқдилар.

Музокаралар тамом бўлганидан кейин Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси **Н. Ж. Худойбердиев** якунловчи нутқ сўзлади.

Олий Совет «Чорва туёғини кўпайтириш ва чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш юзасидан беш йиллик план топшириқларининг бажарилиши тўғрисида» бир овоздан қарор қабул қилди.

Сўнгра республика молия министри депутат **В. Муродхўжаев** «Ўзбекистон ССРнинг 1972 йилги давлат бюджетининг ижроси ҳақида» доклад қилди.

Мажлисда беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун ўтказилаётган социалистик мусобақада эришилган муваффақиятлар тўғрисида меҳнаткашларнинг бир қанча коллективларидан Олий Совет номига келган рапортлар ўқиб эшиттирилди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

Муддатидан илгари бажарилди

Бухоро областидаги саноат корхоналари КПСС XXIV съездининг қарорларини бажара бориб, тўққизинчи беш йиллик учинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириб, саноат маҳсулотини реализация қилиш бўйича йилнинг биринчи ярми планини муддатидан олдин, 28 июнда бажардилар.

(ЎзТАГ).

АВЛОДЛАРНИНГ БАХТ-САОДАТИ

Шу кунларда ҳаммамиз партиямиз ленинча ташқи сиёсатининг янги ажойиб тантанасининг шоҳиди бўлдик. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган визити чоғида бутун инсоният тақдири учун муҳим аҳамиятга эга бўлган ҳужжатлар имзоланди. Ядро урушининг олдини олиш тўғрисидаги битим имзоланганлиги бизни айниқса қувонтиради. Бу — ҳақиқатда тарихий ҳужжат бўлиб, халқаро алоқаларни ривожлантиришда янги босқичдир. Авлодлар КПСС XXIV съездида қабул қилинган тинчлик программасини амалга оширишда ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳормай-толмай қилаётган ишини миннатдорчилик билан эслайдилар.

Олий даражада ўтказилган музокараларнинг натижалари бизнинг ҳар биримизни янги зафарларга илҳомлантиради. Колхозчиларимиз ғўза парваришини кучайтириб, қувончли хабарларга зарбдор меҳнатлари билан жавоб бермоқдалар. Улар беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида ҳар гектар ердан камида 45 центнердан пахта ҳосили олиш учун мусобақани янада авж олдирмоқдалар.

Сотим ҚАЛАНДАРОВ,
Хоразм области, Урганч районидаги Ленин номли колхоз раиси.

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ГУЛИСТОН. Меҳнаткашлар депутатлари Сирдарё область Советининг сессияси бўлиб ўтди.

Сессияда область Совети ижроия комитетининг янги состави сайланди. Область ижроия комитетининг раиси қилиб В. А. Хайдуров сайланди.

Депутатлар областдаги маданий оқартув муассасалари ишларига маҳаллий Советларнинг раҳбарлиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилдилар. Сайловчиларнинг наказларини бажариш тадбирлари белгиланди. (ЎзТАГ).

ЧОРВАЧИЛИК — ЗАРБДОР ФРОНТ

ПАРТИЯ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА

Совхозимиз чорвадорлари 1973 йилни чорвачиликни ривожлантиришда зарбдор йил деб атамоқдалар. Беш йиллик планнинг тақдири кўп жиҳатдан бу йилги меҳнатимизнинг якунига, етиштирган маҳсулотимизнинг салмоғига боғлиқ. КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь ва 1973 йил апрель Пленумлари чорвадорларимизнинг сиёсий ва меҳнат кўтаринкилигини ҳар қачонгидан ошириб юборди. Эндиликда биз давлат маҳсулот тайёрлаш планларинигина эмас, социалистик мажбуриятларни ҳам ошириб бажариш учун курашмоқдамиз, ҳозирдаёқ муайян муваффақиятларга эришдик.

Хўжалигимизда салкам 40 минг бош қўй бор, шундан 27 минг боши совлиқ. Йил бошида ҳар 100 совлиқдан 135 тадан соғлом қўзи олишни планлаштирган эдик, амалда 140 тадан қўзи олдик. Давлатга 18 минг донадан кўпроқ қоракўл тери топшириб, белгиланган топшириқни адо этдик. Бу йил асосий эътиборни ўстиришга кўпроқ қўзи қолдиришга қаратдик. Шу кунларда фермаларимизда 20.300 та соғлом қўзи ўстириляпти. Бу борадаги мажбурият ҳам ўринланди.

Ихтисослаштириш чорвачиликни тараққий эттиришнинг муҳим йўлидир. Буни ўз тажрибамизда кўриб ишонч ҳосил қилдик. Хўжалигимиз чорвачилик ва ғаллачиликка ихтисослаштирилган. Шу боисдан гўшт, сут, қоракўл тери, жун, дон ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришга ижобий таъсир кўрсатадиган ҳамма резервларни ишга соляпмиз. Туёқ сонини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини оширишни бош вазифа қилиб қўйдик. Қоракўлчилик бўйича кўзда тутилгандан зиёд қўйга эгамиз. Айни кезда қорамолчиликни тез ривожлантиряпмиз. **Ҳозир фермаларимизда 2100 бош қорамол, шу жумладан, 600 бош сигир бор. 1973 йилда барча турдаги чорва молларни туёқ сони ҳисобига кўпайтириш планлари тўла бажарилди.**

Энди маҳсулот етиштиришни олиб кўрайлик. Бу йил 818 тонна сут тайёрланиши керак. Шу кунга қадар тайёрлов пунктларига 517 ярим тонна серқаймоқ сут жўнатилди, ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча кўпайтирилди. Келтирилган рақамлардан кўриниб турибдики, йиллик сут тайёрлаш планигина эмас, балки социалистик мажбуриятни ҳам шараф билан бажариш учун ҳамма имкониятларга эгамиз. Эндиги вазифа фурсатни ғанимат билиб, чорвадорлар мусобақасини кенг кўламда авж олдиришдан иборат.

Сут етиштиришни кўпайтиришда асосан учта резервимиз бор. Сигирлар сони кўпайтирилди, маҳсулдорлиги оширилди, озуқа базаси мустаҳкамланди. Сигирлар сонини хўжалигимизда олинаётган ғунажинлар ҳисобига кўпайтирмоқдамиз, новвосларни эса гўшт учун боқмоқдамиз. Урғочи қорамолларни гўштга сўйишни бутунлай ман этдик, уларни тез семиртириб, соғлом ўстираётган молбоқарларни мунтазам рағбатлантириб боряпмиз. **Беш йиллик охирига қадар сигирлар сонини 800 бошга етказиш ниятимиз бор.**

Маҳсулдорлик масаласига келганда уч хил манзарани кўриш мумкин. Кўпчилик сигирлардан кўп сут соғиб олиняпти, ўртача сут бераётган сигирлар ҳам бор, айрим сигирлардан олинаётган сут кам. Чорвадорларимиз олдига юқори маҳсулли сигирлар сутини сира камайтирмаган ҳолда ўртача ва нисбатан кам маҳсулли сигирларни юқори маҳсулли сигирлар даражасига кўтариш вазифасини қўйдик. Шунда қўшимча кўплаб сут тайёрлаш имкониятига эга бўламиз.

Чорва моллар озуқа базасини мустаҳкамлаш борасида катта тадбирлар амалга оширилмоқда. **16 минг гектар майдонда ғалладан юқори ҳосил етиштирдик. Шу кунларда ўримни тезкорлик билан давом эттирмоқдамиз. Давлатга 7.700 тонна дон** сотамиз. Ундан ташқари чорва моллари учун етарли миқдорда концентрат, экиш учун етарли навли дон тайёрлаймиз, ҳар эҳтимолга қарши маълум миқдордаги донни фондга ажратамиз. Ҳар грамм дон учун нечоғли қаттиқ кураш олиб бораётган бўлсак, сомон учун ҳам шунчалик курашяпмиз. Чунки сомон озуқа составида салмоқли ўрин тутади.

Маккажўхори, беда, пичан ҳар йилдагидан сероб бўлди. Фурсатни ғанимат билиб, хашак ўримини уюшқоқлик билан ўтказяпмиз. **Ишлаб чиқариш планига мувофиқ бу йил 7.124 тонна хашак тайёрлашимиз керак эди. Вазиятни ҳисобга олиб 18 минг тонна хашак тайёрлашга қарор қилдик. Ҳозирга қадар 7 минг тонна хашак тайёрланиб, қишлов жойларига келтириб қўйилди.** Хўжалигимизда тайёрланган хашакни қабул қилиб олувчи, миқдори ва сифатини текширувчи махсус комиссия ташкил қилинган, улар хашакни қабул қилиб имзо чеккан ҳужжатгина ҳақиқий ҳисобланади, ем-хашак тайёрлаш бригадаларининг ишига шунга қараб баҳо берилади. Шуни ҳам айтиш керакки, комиссия аъзолари ем-хашакни бутун қишлов даврида сарфлаш устидан ҳам назорат олиб боради.

Ем-хашак тайёрлашда энг масъулиятли дамлар бошланди. Чунки яйловлардаги ўтлар серавж бўлиб ўсди, пишиб етилди. Уни вақтида ўриб йиғиб олинмаса, тўйимли моддалари тўкилиб кетади. Бунга йўл қўймаслик учун ўрилган дағал хашак, бедани сўлитилган ҳолда қишлов жойларига ташиб келтиряпмиз ва ғарамлаяпмиз. **Хашак ўримида 48 та косилка, 18 та грабиль, 42 та юк машинаси ва тележка ишлаб турибди, 815 киши қатнашяпти. Кунлик ўрим графиги ошириб бажариляпти.**

Хўжалигимизда қоракўлчилик асосий тармоқ ҳисобланади, даромаднинг катта қисмини ҳам шу тармоқдан оламиз. 1973 йилни қоракўлчиликни ривожлантиришда кескин бурилиш даври деб аташ мумкин. Қишлов бечиқим ўтди, қўзилатиш **мавсуми муваффақиятли якунланди, совлиқлардан эгиз қўзи олиш кескин кўпайди. Яна шуниси характерлики, қўзиларнинг чиқимга чиқишига йўл қўйилмади. Эндиликда гўшт, жун етиштиришни кескин кўпайтириш учун ҳамма имкониятларга эгамиз дея оламиз.**

Лекин бу ишнинг бошланишидир. Саноқли кунлардан кейин қишлов бошланади. Ҳозир қўзиларни меҳр билан парваришлаб юқори семизликда бўлишини таъминлашимиз лозим. Семиз қўзиларгина қишловдан соғлом чиқади. Шуни ҳисобга олиб, зоотехниклар, ветеринария врачлари, фельдшерларни отарларга бириктирдик, улар қўзиларнинг ҳолатини кўздан кечириб, тез ва соғлом ўсишига кўмаклашяпти, ориқ, чимхўр қўзилар алоҳида озуқа рациони билан боқиляпти. Қишлов бошлангунча ҳар бош қўзининг тирик вазнини 18—20 килограммга етказиш чораларини кўряпмиз.

Яйловларда ҳаво исиб кетди, иссиқ шамол бўлиб турибди. Лекин бундан чўчимаймиз. Қоракўл қўйлар вақтида емланса, суғорилса иссиқ шароитда соғлом ўсади, маҳсулдорлиги ортади. Шуни назарда тутиб, қўй-қўзиларни кеча-кундуз боқишни ташкил қилдик. 64 та отаримиз бор. **Ҳар 100 совлиқдан 175—202 тадан қўзи олган Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Мамадиёр Каримов, Раҳмон Жуманов, Бобомирза Сафаров, Эрноз Дўсанов, Абдулла Ҳамроев, Бўрибой Худойқулов каби ўнлаб бош чўпонларимизнинг отарларидаги қўй-қўзилар юқори семизликдадир.**

Чорвадорлар орасида «оёғи тинмаган қўйнинг оғзи тинмайди» деган мақол бор. Шуни инобатга олиб, қўй-қўзиларни тунда кенг яйловлар бўйлаб 18—20 километргача кездиряпмиз. Тунги боқим яхши самара беради. Чунки қўй-қўзилар ўтларни ажратмасдан бир текисда ейди, чиқимга чиқармайди, исроф қилмайди. Оқибатда яйловлар ўтидан фойдаланиш яхшиланади. Биз қўй-қўзиларни тунда камида бир марта суғориш, икки марта дам олдиришни одат тусига киритдик. Ортиқ Дўстматов, Носир Тошқулов, Ҳамза Абдуолимовлар отаридаги қўй-қўзилар шу тарзда боқилиши туфайли соғлом ўсяпти ва тез семиряпти.

Ферма бошқарувчиси қўй-қўзиларнинг тақдири учун жавобгар кишидир. У тадбиркор бўлиши, ақл-заковат билан иш тутиши, бугунининг нафаси билан яшаса ҳам келажакни кўзлаб иш тутиши лозим. Бизда шундай ферма бошқарувчилари кўп, уларнинг сафи йил сайин кенгайяпти. Низом Тошназаров, Малик Шодмонов, Донабой Ҳайитов, Ҳолиқ Даллибоевлар бошқарувчилик қилаётган фермаларда ўн минглаб қўй-қўзилар сақланмоқда. **Бу фермаларда чиқимнинг бутун йўллари беркитиб ташланган, ем-хашак тайёрлаш графиклари мунтазам ошириб бажариляпти, қишлов биноларини ремонт қилиш, янгиларини қуриш тезкорлик билан олиб борилипти.**

Бироқ ишимизда анча камчиликлар ҳам бор. Баҳорда олинган қўзилар, хусусан урғочи қўзиларнинг бир қисми ҳамон ориқ, уларни тезда семиртиришимиз керак. Ем-хашак тайёрлаш бригадаларининг айримлари ички имкониятлардан тўла фойдаланмаяпти, графикларни бажармаяпти. Бунга ҳеч қандай асос йўқ. Биз улардан қаттиқ масъулият талаб қилишимиз керак. Ғалла ўримини чўзиб юборяпмиз, сомоннинг бир қисмини вақтида ташиб ололмаяпмиз. Бу ишларни ўзимиз қилмасак, четдан биров келиб қилиб бермайди. Айрим фермаларимизда ремонт ишлари тўла қизитиб юборилмаган. Йўллар, кўприклар, сув иншоотларини тартибга келтиришда сезиларли ўзгариш бўлмаяпти. Совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти коммунистлар, партиясиз активлар, бутун жамоатчиликнинг эътиборини ана шу камчиликларни тезкорлик билан тузатишга қаратяпти.

1973 йил барча касб эгалари сингари биз чорвадорлар учун ҳам катта синов йили эканини яхши биламиз. Бу йилги планлар ва мажбуриятларни ҳамма кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарсак, беш йилликнинг қолган йилларининг юки енгил кўчишини яхши тушунамиз. Шунинг учун ҳам совхозимиз коллективи аҳиллик билан меҳнат қилиб, чорвачиликни янада ривожлантириш, дон, гўшт, сут, жун ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаш планлари ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли адо этиш учун астойдил курашмоқдалар. Биз республикамизда чорвачилик тараққиёти масаласини Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси муҳокамасига қўйилишини мутлақо тўғри ва ўз вақтида қилинган иш деб ҳисоблаймиз.

Абдуҳаким МАМАРАСУЛОВ,
Самарқанд область, Нурота районидаги Эргаш Жуманбулбул ўғли номли совхоз директори.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

ЧОРВА ТУЁҒИНИ КЎПАЙТИРИШ ВА ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЮЗАСИДАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАН ТОПШИРИҚЛАРИНИНГ БАЖАРИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси депутат Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади

Депутат ўртоқлар!

Совет халқи КПСС XXIV съездининг қарорларини амалга ошира бориб, мамлакат экономикасини ривожлантиришда, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашда, совет кишиларининг фаровонлигини оширишда янги, улуғвор муваффақиятларга эришди.

Партия съезди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил апрель Пленуми ишлаб чиққан ленинча ташқи сиёсат ва тинчлик Программасининг изчил амалга оширилиши Коммунистик партия ва Совет давлатининг халқаро обрўсини мисли кўрилмаган даражада оширди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига ва Францияга қилган визитлари, Совет — Америка битимларининг имзоланиши, шу йил Польша Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси ва Германия Федератив Республикасига қилган визитлари, Леонид Ильичнинг тинчликни мустаҳкамлашга шахсан қўшган жуда катта ҳиссаси Ғарб билан Шарқ ўртасидаги ўзаро муносабатларни тубдан яхшилашга, халқаро вазиятни соғломлаштиришга олиб келди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари барча совет кишилари сингари тўққизинчи беш йиллик планларини бажариш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, халқ хўжалиги барча соҳаларини ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришдилар. Икки йил ичида саноат ишлаб чиқариш ҳажми КПСС XXIV съездининг Директиваларида белгиланган 17,5 процент ўрнига 18,5 процент ўсди.

Саноат ходимлари йилнинг биринчи ярмида маҳсулотни реализация қилиш планини муддатидан илгари бажаришди.

Қишлоқ хўжалиги, унинг етакчи тармоғи—пахтачилик муваффақият билан ривожланиб бормоқда. Деҳқонлар билан чорвадорлар ҳам, қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларидаги ходимлар ҳам яхши натижаларга эришдилар.

Умуман республикада экиш-тикиш кампанияси поёнига етказилди. Лалми экинларни экиш плани 75 минг гектар ошириб бажарилди. Республика беш йилликнинг учинчи йилида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда янги қадам ташлайди, деб ўйлашга ҳамма асослар бор.

Республика қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари КПСС XXIV съездининг қарорларига амал қилиб, 1971—1975 йиллар мобайнида чорвачиликни янада ривожлантириш тадбирларини ишлаб чиқдилар. Бу тадбирларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IV пленуми маъқуллади ва улар муваффақиятли бажарилмоқда.

Республика колхоз ва совхозлари беш йилликнинг икки йили мобайнида гўшт, сут, қоракўл тери етиштириш планларини ошириб бажарди. Гўштга топшириладиган ҳар бир қорамолнинг ўртача вазни кейинги икки йил мобайнида анча ошди. Республикада юксак натижаларга эришган минг-минглаб илғор чорвадорлар — сут соғувчилар, бузоқбоқарлар, чўпонлар, чўчқабоқарлар, йилқичилар, паррандабоқарлар бор.

Икки йил мобайнида колхоз ва совхозларда қорамол туёғи 98 минг бош кўпайиб, шу йилнинг бошларига келиб мўлжалланган пландан 4 процент ошиб кетди.

Кейинги йилларда озуқа экинлари майдони анча кўпайди. Шу йиллар ичида уларнинг ҳосилдорлиги анча ошди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «1972—1973 йилларнинг қиш даврида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун чорвачилик ходимлари Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисида» қабул қилган қарори чорвачиликни юксалтиришда катта роль ўйнади. Республика қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари жамоат чорвачилигини юксалтириш ҳаракатига қўшилиб, давлатга гўшт, сут, тухум сотиш ярим йиллик планларини муддатидан илгари бажардилар.

Айни маҳалда бизда қорамол туёғини кўпайтириш, шунингдек маҳсулдорлигини ошириш соҳасида тўла-тўкис фойдаланилмаётган катта-катта резервлар ва имкониятлар бор. Бизда жамоат чорвачилиги соҳасида камчилик ва хатоликлар ҳали ҳам оз эмас.

Республика колхоз ва совхозлари 1973 йилда гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери етиштириш ва давлатга сотиш, чорва молларни ва паррандаларни кўпайтириш юзасидан юксак мажбуриятлар олишган.

Шу юксак мажбуриятларнинг бажарилиши барча совет, хўжалик ташкилотларидан, хўжалик раҳбарлари, мутахассислари ва ферма ходимларидан катта ташкилотчилик ишларини олиб боришларини тақозо этади. Бунинг учун маҳаллий Советлар барча депутатларининг актив ёрдами талаб этилади.

Мустаҳкам ем-хашак базасини яратиш чорвачиликнинг энг муҳим проблемаларидан биридир. Шу муҳим соҳанинг янада ривожланиши ана шу проблеманинг ҳал этилишига боғлиқ.

Экин майдонларининг структурасини такомиллаштириш, алмашлаб экишни жорий қилиш ва ўзлаштириш, ҳосилдорликни ошириш ва озуқа етиштиришни кўпайтиришда катта аҳамиятга эга. Кўпгина хўжаликлар, районлар ва айрим областлар бу соҳада кўп иш қилишди. Аммо шунга қарамай, бу борада ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор. Бенстисно барча колхоз ва совхозлар алмашлаб экишни ўзлаштиришга эришишлари лозим.

Колхоз ва совхозлар 1973 йилда озуқа экин майдонларини бир миллион 160 минг гектарга етказиш, уларнинг ҳосилдорлигини анча ошириш мажбуриятини олдилар.

Шуни айтиш керакки, шу йил умуман республикада беда экиш плани бажарилди. Аммо асбоблар билан ўлчаш бир қанча хўжаликларда бедазорлар камайиб кетганлигини кўрсатади. Бу фактлар кишини ташвишлантиради. Афтидан, колхоз ва совхозларнинг баъзи раҳбарлари жуда масъулиятсизлик қилиб, ошириб ёзиш ва кўзбўямачилик билан шуғулланаётганга ўхшайди.

Республика ёш механизаторларининг мингдан ошиқ ихтисослаштирилган маккажўхорикорлик бригадаларни ташкил этиш тўғрисидаги ташаббусини КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ғоятда маъқуллади. Бу бригадалар гектар бошига камида 60 центнер дон етиштириш мажбуриятини олди.

Шу йил колхоз ва совхозлар маккажўхори экиш планини 11 минг гектар ошириб бажаришди. Улар бултурдагига нисбатан 18 минг гектар ортиқ ерга маккажўхори экишди.

Кўпчилик хўжаликларда маккажўхори алмашлаб экиладиган далаларда катта-катта массивларда экилди. Бутун агротехника ишлари циклини мўл-кўл дон ва кўкпоя олишни таъминловчи энг мақбул муддатларда ўтказилди.

Шу билан бирга бизда маккажўхори донини етиштиришни кўпайтиришнинг аҳамиятига ҳамон етарли баҳо бермаётган хўжалик раҳбарлари ҳам бор.

Суғориладиган ерларда оралатиб, такрорий ва аралаш экиладиган озуқа экинлари қўшимча ем-хашак олишнинг катта резерви ҳисобланади.

Колхоз ва совхозларнинг энергия билан кўпроқ таъминланиши минерал ўғитларнинг кўпайиши, малакали кадрлар, механизаторларнинг борлиги озуқа етиштиришни кўпайтириш учун ҳайдаладиган ерлардан йил бўйи фойдаланиш системасини кенг кўламда жорий қилишга имкон беради.

Фарғона, Андижон, Сурхондарё, Тошкент областларидаги хўжаликларда ўсиб турган ғўза орасига кузги жавдар экиш кенг авж олди ва у кўкламда чигит экилгунча гектар бошига 200 центнер ва ундан ортиқ кўк поя берапти. Кўпгина хўжаликлар маккажўхори, судан ўти беда билан, маккажўхорини дуккакли дон билан аралаш қилиб экилмоқда.

Республикада пичандан ташқари силос тайёрлаш кундалик иш бўлиб қолди. Бултурдан бошлаб эса сенаж ҳам тайёрланмоқда. Витаминли пичан талқони тайёрлаш ҳам кўпайди. Ем-хашак тайёрлаш — уларни донадорлаш ва брикетлаш прогрессив методларини ўзлаштиришда дастлабки қадамлар қўйилди.

Яқинда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Ем-хашак тайёрлашни ўз вақтида ўтказиш ҳамда колхоз ва совхозларни 1973/74 йилларнинг қиш даврига чорвани тайёрлаш тадбирлари тўғрисида» махсус қарор қабул қилдилар. Чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашда мавжуд резервлар ва имкониятлардан фойдаланишдаги камчиликлар қарорда таъкидлаб ўтилдики, бу камчиликлар республикамиз хўжаликларида ҳам бор.

Биз булардан тегишли хулосалар чиқариб, аҳволни дарҳол тузатиб олмоғимиз лозим.

КПСС XXIV съездида таъкидлаб ўтилганидек, қишлоқ хўжалигини бундан буён жадал ривожлантиришда барча чоралар билан интенсивлаш, илмий асосланган чорвачилик ва деҳқончилик системаларини жорий этиш, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришни концентрациялаш ва ихтисослаш ҳамда унинг энг муҳим тармоқларини саноат негизига ўтказиш жуда муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Шу беш йилликда колхоз ва совхозларда жуда кўп механизациялашган фермалар қуриш, саноат негизида гўшт ва сут етиштирувчи колхозлараро бирлашмалар ва комплексларни, шунингдек паррандачилик фабрикаларини янада ривожлантириш кўзда тутилади.

Ҳозир республикада 230 та ихтисослаштирилган чорвачилик хўжаликлари — сабзавот-сут, чорвачилик, қўйчилик, паррандачилик ва бўрдоқичилик хўжаликлари бор. Бундан ташқари 73 та колхозлараро бўрдоқи пунктлари ташкил этилган бўлиб, уларда 881 колхоз шерикчилик асосида қатнашмоқдалар. Яқинда яна учта чорвачилик ва 9 та қоракўлчилик совхози ва битта сабзавот-сут етиштирадиган совхоз ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Ихтисослаштириш ва концентрациялаш чоралари, ишлаб чиқаришни саноат негизида ташкил этиш ижобий натижалар беряпти.

Пахтачилик ва сабзавотчилик хўжаликларида далачилик билан яхши мослаштирилган сут чорвачилиги чорвачиликнинг асосий тармоғи бўлиб қолмоқда.

Бу йил республиканинг барча хўжаликларида сут етиштиришни анча кўпайтириш учун ҳамма шароитлар бор. Хўш, бунга қайси резервлар ҳисобига эришса бўлади? Даставвал, сигирларнинг қисир қолишини тугатиш ҳисобига подада серсут сигирларни тезда кўпайтириш, ҳамма фермаларда бузоқ ўстиришнинг прогрессив методларини жорий қилиш, тегишли ҳисоб-китобни йўлга қўйиш ва хўжаликнинг ўзида сут сарфини камайтириш, хўжаликнинг ҳамма сигирларини бир фермада тўплаб боқиш ҳисобига эришилади. Бунда сигирлар сутини ошириш катта аҳамиятга эга.

Чўчқачилик — чорвачиликнинг ғоят тез етиладиган соҳаси. 1975 йилда республикада етиштириладиган чўчқа гўштини икки баравардан зиёд кўпайтириш мўлжалланади. Аммо бизда чўчқачиликни саноат негизига ўтказиш жуда суст бормоқда. Чўчқачилик совхозларида чўчқа гўштининг таннархи ҳанузгача баланд.

Совхозлар министрлиги ихтисослаштирилган чўчқачилик ва гўшт хўжаликларининг ишини тубдан яхшиламоғи лозим.

Колхозлараро бўрдоқичилик пунктлари гўшт етиштиришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва таннархини арзонлаштиришда катта аҳамиятга эга бўлмоқда. Аммо айрим шундай пунктларда молларнинг бир кеча-кундузда семириши ҳамон паст, маҳсулот бирлигига ем-хашак сарфи юқори, рентабеллик паст. Қишлоқ хўжалик министрлиги, меҳнаткашлар депутатлари область ва район Советлари колхозлараро бўрдоқи пунктларининг ишини яхшилашлари, уларнинг моддий-техника таъминот даражасини ошириш ва молнинг бўрдоқи боқиш ишларини ташкил этиш, шунингдек ўз озуқа базасини яратиш чораларини кўрмоқлари зарур.

Катта-катта чорвачилик комплексларини қуриш сут ва гўшт чорвачилигини саноат негизига кўчиришда катта роль ўйнамоғи лозим. 1973—1976 йилларда ҳар йили 43 минг тонна мол гўшти ва чўчқа гўшти етиштирувчи комплекслар қурилиши керак.

Қишлоқ хўжалик, Совхозлар, Озиқ-овқат саноати министрликлари, қурилиш ташкилотлари, лойиҳа институтлари, чорвачилик комплекслари қурилишини синчиклаб таҳлил этишлари, шу муҳим ишдаги камчиликларни йўқотишлари, қурилиш суръатларини кучайтиришлари зарур.

Республикада паррандаларни, тухум етиштиришни кўпайтириш, уларни етиштириш таннархини ва озуқа сарфини камайтириш борасида катта ишлар қилишга тўғри келади.

Республика колхоз ва совхозлари гўшт етиштиришни кўпайтириш учун катта-катта резервларга эга. Булар — чорва туёғини кўпайтириш юзасидан олинган мажбуриятларни сўзсиз бажариш, насл олишни кўпайтириш, молларни зўр бериб бўрдоқига боқиш, ихтисослаштирилган хўжаликлар ва бўрдоқихоналарнинг ишини кескин равишда яхшилаш, сермаҳсул моллардан ғоят рационал фойдаланиш ва кўпгина шу каби резервдир.

Қўйчилик республика чорвачилигининг етакчи тармоқларидан биридир.

Бу йил қўйларнинг қишлови уюшқоқлик билан ўтказилди, қўйлар яхши асралди ва қўзилатиш кампанияси муваффақиятли ўтказилди. Колхоз ва совхозлар 1972 йилдагидан 148 мингта кўп қўзи ва улоқ олишди.

Андижон ва Наманган областининг қўйчилари яхши муваффақиятларга эришишди. Айни маҳалда Бухоро, Сирдарё, Қашқадарё областларининг, Қорақалпоғистон АССРнинг хўжаликлари қўзи ва улоқ олиш юзасидан зиммаларига олган мажбуриятларининг бажарилишини таъминлай олмадилар.

Шу йил хўжаликларда қоракўл қўзиларнинг 50 проценти боқишга қолдирилди, натижада қўйлар туёғи кўпайди. Аммо икки йил мобайнида республиканинг колхоз ва совхозлари қўйлар ва эчкиларнинг туёғини кўпайтириш планларини тўла бажармаганликларини ҳисобга олиб, мажбуриятлар бажарилишини таъминлаш, қўй ва қўзилар сонини 1973 йил охирида 6,8 миллион бошга етказиш учун ишни шундай ташкил этиш керакки, қўй ва эчки сарфи мумкин қадар камайсин, ҳар бир қўзи сақлаб қолинсин.

Кейинги йилларда республикада жун тайёрлашда кийин аҳвол вужудга келди. Бу иш Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд ва Сирдарё областларида илгари қандай бўлса, шундайлигича қолмоқда. Эндиги вазифа — шу йилги жун тайёрлаш планини бажаришдан ташқари бултурги қарзларни ҳам узишдан иборатдир.

Озуқа базасини интенсивлаштирмай ва бутун яйлов хўжалигини қайтадан тузмай туриб, қоракўлчиликни бундан буён ривожлантириб бўлмайди. Табиий яйловлар қўй боқиладиган асосий манба бўлиб келди, бундан буён ҳам шундай бўлиб қолаверади. Шунинг учун яйловларга сув чиқариш, уларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва рационал фойдаланиш масалалари диққат марказида туриши керак. Қўйлар суғориладиган тармоқларни реконструкция қилиш, ишдан чиққан қудуқларни янгилаш, қудуқ қазиш ва яйлов водопроводлари қуриш ишларини бундан кейин ҳам давом эттираверш зарур.

Республикада қоракўлчиликдан ташқари гўшт-ёғ ва гўшт-жун берадиган қўйчиликнинг ҳам салмоғи катта. Бутун Фарғона водийси, Тошкент области, Сирдарё, Қашқадарё ва Сурхондарё областларининг айрим районлари шу зонага киради.

Эчкичиликни ривожлантириш борасида баъзи ишлар қилинди. Аммо 1972 йилда колхоз ва совхозларда эчки туёғини кўпайтириш топшириғи Сурхондарё, Самарқанд ва Сирдарё областларидагина бажарилди. Эчкичиликни ривожлантириш масалаларига кўпроқ эътибор бериш зарур.

Республикада йилқичилик ва туячиликни ривожлантириш учун ҳамма имкониятлар бор. Уч йил мобайнида йилқи камайиб кетганлиги ҳаммамизни ташвишлантиряпти. Натижада от гўшти ва қимиз тайёрлаш қисқарди. Туячилик ҳам шундай аҳволда турибди.

Қулунлашга ва бўталоқлашга яроқли бияларни ва туяларни гўштга сўйишни тақиқлаш, улардан насл олиб, йилқи ва туяни кўпайтиришда фойдаланиш лозим. Гўшт учун йилқи харид қилишни тартибга солиш мақсадларида шу йилдан бошлаб йилқи боқиб семиртирадиган махсус пунктлар ташкил этилади. Зотдор тойларни ва бияларни семиртириб сўйиш қатъиян ман қилинади.

Кўпгина колхоз ва совхозлар қуёнчилик билан жиддий шуғуллана бошлашди. Эндиги вазифа қуёнчилик фермаларининг йириклаштириш ва механизациялаштиришдан, жониворлар сонини кўпайтиришдан иборатдир.

Хўжаликлардаги озуқа базаси анча мустаҳкамланган, чорвани оғилхоналар билан таъминлаш яхшиланган ҳозирги пайтда чорвачилик маҳсулдорлигини оширишнинг наслчилик ишининг йўлга қўйилишига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлиб қолди.

Республикада қорамол қўй, чўчқа ва йилқи боқиладиган наслчилик хўжаликлари ва фермалари вужудга келтирилди. Бултур наслчилик станциялари ва наслдор чорвачилик бирлашмалари «Узглавплемобъединение»га бирлаштирилди. Бу қол наслчилик ишининг ролини ва аҳамиятини оширди, бу муҳим ишда колхоз ва совхозларга амалий ёрдам кўрсатишни яхшилашга имкон берди.

Лекин наслчилик ишини ташкил этишда жиддий камчиликлар йўқ деб бўлмайди. Колхоз ва совхозларимизнинг зотдор чорвага бўлган эҳтиёжлари таъминланмаяпти. Кўпгина наслчилик хўжаликлари, айниқса қорамоллар боқиладиган наслчилик хўжаликлари ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланган эмас, сигирлари серсут эмас ва бу хўжаликлар одатдаги сут товар хўжаликларидан жуда оз фарқ қилади. Наслчилик хўжаликлари ва фермаларидаги мавжуд камчиликларни йўқотиш, яқин йиллар ичида колхоз ва совхозларнинг наслли чорвага бўлган эҳтиёжларини таъминлаш учун ана шу наслчилик хўжаликлари ва фермаларининг шохобчаларини кенгайтириш зарур.

Фермаларнинг ветеринария-санитария аҳволини яхшилаш учун чинакам кураш олиб бормоқ керак.

Республика беш йилликнинг ўтган икки йили мобайнида анчагина чорвачилик биноларини қурилди. Шунга қарамай, колхоз ва совхозлар типовой бинолар билан ҳали тўла таъминланган эмас. Уларни қуриш норматив муддатлари бузилмоқда. Кўпгина ҳолларда бундай биноларнинг сифати паст. Баъзида объектлар сермеҳнат процессларни механизациялашни назарда тутмай ишга туширилмоқда.

Бу йил қўй ва эчки туёғи анча кўпайиши муносабати билан уларни келаётган қишда бостирмалар билан таъминлаш масалалари айниқса жиддий бўлиб қолди. Қиш келгунча 800 та қўтон ва чўпонлар учун 200 та уй қуриб битказиш зарур. Республика ҳукумати бунинг учун зарур маблағлар ва моддий ресурслар ажратди. Аммо бу маблағлар ғоятда сусткашлик билан ўзлаштирилмоқда. Ихтисослаштирилган чорвачилик совхозларида ва колхозларда, айниқса қоракўлчилик колхозлари ва совхозларида қурилиш секин кетяпти. Қурилаётганлари ҳам комплекс ҳолда эмас, суръати эса суст. Чўл, тоғ ва адирлардаги яйловларга олиб борадиган йўллар ғоятда сусткашлик билан қурилмоқда.

Аҳволни тузатиш учун Госплан ва Совхозлар министрлиги чорвачилик совхозлари ва яйловларга олиб борадиган йўлларни қуриш масалаларини кўриб чиқмоғи ҳамда 1974-1975 йилларда зарур капитал маблағ ва моддий-техника ресурсларни ажратилишини кўзда тутмоғи лозим. Оталиққа олган қурилиш, саноат корхоналари ва бошқа ташкилотлар бу ишда катта ёрдам беришлари зарур.

Чорвачилик биноларини пудрат усули билан қуриш ҳажмини кўпайтириш ва қурилиш сифатни ғоятда ошириш мақсадларида Қишлоқ қурилиши министрлиги билан «Узколхозстрой» чорвачилик биноларига конструкцияларни тайёрлаб берадиган ишлаб чиқариш базалари вужудга келтириши зарур.

Маълумки, пахтачиликда кейинги йилларда эришилган муваффақиятлар механизация воситаларидан кенг кўламда фойдаланишга асосланган прогрессив технология ҳамма ерда жорий этилганлиги туфайли мумкин бўлди. Орадан бироз вақт ўтгач, бу соҳада ҳам ғўза парваришидан тортиб ҳосилни териб олишгача бўлган иш жараёнида қўл меҳнатига сира ҳожат қолмайди.

Республика чорвачилигидаги аҳвол эса бошқача. Кейинги йилларда республикада чорвачиликни механизациялаш соҳасида маълум ишлар қилинган бўлсада, унда ҳозирча қўл меҳнати кўпроқ аҳамиятли бўлиб турибди.

Чорвачиликда механизациядан кенг кўламда фойдаланишга эришган илғор хўжаликларнинг тажрибалари суст ёйилмоқда. Кўпчилик хўжаликларда чорвачиликдаги сермеҳнат жараёнларни механизациялаш даражаси ғоятда паст бўлиб турибди. Ҳатто мавжуд машина-ускуналардан фойдаланилмаслик ҳоллари ҳам учрайди.

Республикада чорвачиликда меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқлари бажарилмаяпти. Аҳволни тузатиш, чорвачиликда меҳнат унумдорлигини белгиланган даражада оширишга эришиш учун бутун чораларни кўриш лозим.

Чорвачиликдаги асосий вазифа янги техника ва прогрессив иш усулларини ҳамма ерда сўзсиз жорий этиш, электр энергиясидан кенг кўламда фойдаланишга асосланиб меҳнатни механизациялаш ва автоматлаштиришни жорий этишдан иборат. Бу муҳим масала бўлиб, бу ишга ғоят жиддий муносабатда бўлиш талаб этилади.

Хўжаликларга техникавий хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадларида «Узсельхозтехника» шу йилиёқ ҳамма районларда чорвачилик фермаларига техникавий хизмат кўрсатувчи пунктлар яратишни поёнига етказиши керак.

Республикада чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, шу соҳада меҳнат унумдорлигини ошириш, меҳнат сарфи ва таннархини камайтириш, чорвачиликни қишлоқ хўжалигининг сердаромад соҳасига айлантириш учун кўп ишлар қилинди ва қилинмоқда. Колхозларнинг чорвачиликдан олаётган даромадлари икки йил ичида 30 процентдан зиёд кўпайди.

Шу билан бирга кўпгина колхоз ва совхозларда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот таннархини арзонлаштириш, чорвачилик рентабеллигини ошириш учун ҳали тегишлигича эътибор берилмаётир.

Чорвачилик ходимларининг меҳнатини тўғри ташкил этиш, ҳисоб-китоб қилиш ва унга ҳақ тўлаш чорвачилик маҳсулотларни етиштириш ва унинг рентабеллигини оширишда муҳим аҳамиятга эга. Ҳар бир хўжаликдаги конкрет шароитлар ҳисобига олинган ҳолда меҳнатга ҳақ тўланмоғи ва у етиштирилган маҳсулотнинг миқдори ва сифатига боғлиқ қилиб қўйилмоғи лозим. Чорвачилик ходимларининг маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдан моддий манфаатдорлигини ошириш, маънавий омиллардан кенг кўламда фойдаланиш зарур.

Қишлоқ хўжалик, Совхозлар, Озиқ-овқат саноати министрликлари, «Главсредазирсовхозстрой», жойлардаги совет ва қишлоқ хўжалик органлари, хўжаликларнинг раҳбарлари чорвачилик экономикаси масаласи билан жиддий шуғулланишлари, илғор хўжаликларнинг тажрибаларини ўрганиб чиқиб, оммалаштиришлари, меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлаш янада такомиллаштирилишига эришмоқлари ва чорвачилик ҳамма ерда рентабелли соҳа бўлишини таъминлашлари керак.

Республика олимлари чорвачиликни ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқдалар. Шу билан бирга чорвачиликдаги илмий-тадқиқот ишлари самарадорлиги қишлоқ хўжалигининг шу соҳасини ривожлантириш борасидаги оширилган янги талабларга ҳанузгача мос келмаётир.

Асосий куч ва воситалар чорвачиликнинг энг муҳим ҳал қилувчи проблемаларига, шу жумладан, суғориладиган зоналарга ҳайдаладиган ерлардан йил бўйи баракали фойдаланиш, республиканинг табиий зоналарида яхшиланган яйловлар вужудга келтириш, чорванинг наслдорлик ва маҳсулдорлик сифатларини такомиллаштириш, чорвачиликни комплекс равишда механизациялаштирувчи машиналар системасини, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш прогрессив технологияси, ем-хашак тайёрлаш ва уларни чорвага бериша тайёрлаш асосида озуқа базасини мустаҳкамлаш такомиллаштирилмоғига қаратилмоғи лозим.

Республикада қишлоқ хўжалик кадрларини танлаш, жой-жойига қўйиш, тарбиялаш, уларнинг ишлаб чиқаришдаги ролини ошириш юзасидан анчагина ишлар қилинди.

Ҳозирги вақтда республика колхозлари, совхозлари ва қишлоқ хўжалик органларида олий ва ўрта махсус таълим олган 8,5 минг зоотехник ва ветеринария ходими ишлаб турибди. Ҳар йили ўқув юртларини тугатган 400 дан ортиқ чорвадор ёш мутахассислар колхоз ва совхозларга юборилиб турилибди. Қишлоқ ҳунар-техника мактабларида чорвачилик учун техник-механиклар тайёрлаш ташкил этилди. 1973-1975 йилларда республика колхозлари ва совхозлари, «Узсельхозтехника» корхоналари учун кўпгина чорвачилик фермалари учун механизаторлар, слесарлар ва созловчи усталар тайёрлаб берилади.

Республика хўжаликларида бир қанча илғор тажриба мактаблари ташкил этилди ва улар муваффақиятли ишлаб турибди.

Мутахассислар тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилмоқ керак. Улар алоҳида роль ўйнашади. Улар ишлаб чиқариш ташкилотчилари ва технологлари ҳисобланади. Хўжаликда планларнинг ва топшириқларнинг бажарилиши зоотехниклар, ветеринария врачлари, механизаторлар қандай меҳнат қилиб, ўз ишларини қандай қуравтганликларига боғлиқ.

Аммо мутахассислар ишлаб чиқаришда ўзларини яхши кўрсатмай, прогрессив технологияни жорий этмаётганликларига, чорвачилик иқтисодий самарадорлигини таҳлил қилмаётганликларига мисоллар оз эмас. Жиддий камчиликлардан бири шуки, ҳамма фермалар мутахассислар билан тўла таъминланган эмас. Ҳолбуки, кейинги беш йилда институт ва техникумларни битирган икки мингдан ошиқ зоотехник республиканинг область ва районларига юборилди.

Бўлим бошқарувчилари, чорвачилик фермалари, қишлоқ хўжалик участкалари мудирлари, ишлаб чиқариш бригадаларининг бошлиқлари вазифаларини олий ва ўрта махсус таълим олган қишлоқ хўжалиги мутахассислари билан тўлдириш, уларни уй-жой билан таъминлаш ва уларга зарур маданий-маиший шарт-шароитлар вужудга келтириш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқ зарур. Маҳаллий Советлар ва қишлоқ хўжалик органлари чорвачилик мутахассисларини танлаш ва жой-жойига қўйиш, уларга зарур маданий-маиший шароитлар яратиш билан жиддий шуғулланишлари керак.

Чорвачиликни ривожлантириш планининг ва олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши Қишлоқ хўжалик, Совхозлар, Озиқ-овқат саноати министрликлари, «Главсредазирсовхозстрой» томонидан колхоз ва совхозларга раҳбарлик қилиш ва конкрет ёрдам бериш даражасига кўп жиҳатдан боғлиқ. Республика министрликлари ва идоралари шу соҳа технологияси ва экономикаси билан чуқурроқ шуғуллана бошлаганликларига қарамай, ҳамон уларнинг ишларида камчиликлар оз эмас.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан зиммага олинган юксак мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилиши келаётган чорва қишлови нормал ўтказилишини тақозо этади. Кейинги йилларнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, чорвани боқиш ишлари яхши ташкил этилган бўлса, ҳар қандай, ҳатто энг ноқулай қишлов шароитларида ҳам чорва туёғининг камайиши ва маҳсулдорлигининг пасайишига асло йўл қўймаслик мумкин экан.

Ҳар бир хўжаликда озуқа базасини мустаҳкамлаш, юқори сифатли зарур озуқа запасларини яратиш учун ёз, куз фаслидан фойдалана билиш муҳим вазифа ҳисобланади.

Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг фермаларида чорвадорларнинг каттагина отряди фидокорона меҳнат қилмоқда. Улар учун айниқса яйловларда зарур маданий-маиший шароитлар яратиш катта аҳамиятга эга. Чорвачилик ходимларини иссиқ кийим-бош, пойафзал, озиқ-овқат, зарур саноат моллари, маданий хизмат билан таъминлаш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилмоқ зарур. Маориф министрлиги чўпонларнинг болаларини интернат мактабларда ўқитиш учун ўз вақтида тегишли тадбирларни кўриши лозим.

Депутат ўртоқлар! 17 июндаги меҳнаткашлар депутатлари Маҳаллий Советларига сайлов сиёсий шавқ-завқ ва меҳнат ғайрати юксалган бир вазиятда ўтди. Ишлаб чиқаришдаги энг яхши кишилар маҳаллий Советларнинг депутатлари қилиб сайланди. Улар орасида қишлоқ хўжалиги ва унинг муҳим соҳаси — чорвачиликнинг кўпдан-кўп илғорлари ва мутахассислари бор. Янги чақириқ маҳаллий Советлари халқ хўжалигини ривожлантириш борасида ҳал қилиниши лозим бўлган катта-катта вазифалар қаторида чорвачилик масалаларига катта ўрин олиши зарур. Маҳаллий Советлар халқ хўжалигининг шу муҳим соҳасини жадал ривожлантиришга амалий таъсир кўрсатишлари, чорва туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини ошириш сабот-матонат билан эришмоқлари мумкин ва лозим. (Қарсаклар).

Доклад қисқартирилган стенограмма бўйича эълон қилинмоқда.

ДЕПУТАТ Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ ДОКЛАДИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат З. СИРОЖИДДИНОВ нутқи

Қашқадарё область ижроия комитетининг раиси

Қашқадарё областининг меҳнаткашлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида дастлабки муваффақиятларга эришишди. Қорамол туёғи бултурги йилга нисбатан 6 процент, чўчқа 16 процент, қўй 12 процент кўпайди. Шу йил ҳар юз бош совлиқдан колхозларда 127 тадан қўзи, совхозларда 116 тадан қўзи олинди.

Самарқанд ветеринария илмий тадқиқот институтининг ходимлари бизга катта ёрдам беришмоқда. Қисқа муддат ичида ҳамма хўжаликларда ветеринария-санитария блоклари қуриб битказилди. Қўй касалланишининг олдини олиш чоралари кўрилмоқда. Буларнинг ҳаммаси катта иқтисодий самара бермоқда.

Биз ем-хашак етиштиришни тубдан кўпайтириш чораларини белгилаб олдик. Чорвачилик моддий-техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан катта ишлар олиб борилмоқда. Кейинги икки йил ичида областда жами 250 минг товуққа мўлжалланган 50 та механизациялашган паррандахона қурилди. Хозир бузоқ ўстириш учун еттита сут комплекси қурилмоқда. Республика «Узсельхозтехника» бирлашмасининг ёрдами билан ҳамма районларда фермаларни механизациялаш ишларини олиб борувчи участкалар очилди.

Чорвачиликни ривожлантириш чўпонларга кўп жиҳатдан боғлиқ. Аммо биз улар учун зарур маданий-маиший шароитлар яратиш тўғрисида яхши ғамхўрлик қилмаяпмиз. Катта чорвачилик совхозларида уй-жой, мактаб, касалхона, маиший хизмат комбинатлари, ҳаммом, водопровод қурилиши суст бормоқда. Шу муҳим участкада ишнинг аҳволини тузатиш чоралари кўрилмоқда. (Қарсаклар).

Депутат С. ЕСИМОВ нутқи

Фориш район партия комитетининг биринчи секретари

Фориш районида жамоат чорва моллари туёғини янада кўпайтириш, қўйларнинг нобуд бўлишини кескин камайтириш учун барча зарур чоралар кўрилмоқда.

Биз хўжаликларда қўй, эчкилар сонини 379 минг бошга етказишни мўлжалладик. Шунинг натижасида биз ўтган йилдагига қараганда қўй, эчкилар сонини 70 минг бошга ва планда кўзда тутилганига қараганда 80 минг бошга кўпайтирамиз. Жамоат чорвачилиги молларининг бошқа турларини ҳам кўпайтириш чоралари муваффақият билан амалга оширилмоқда.

Давлатга чорвачилик маҳсулотлари топшириш тез суръатлар билан олиб борилмоқда. Гўшт топшириш ярим йиллик плани шу кунгача 101,8 процент, сут топшириш 147 процент, тухум топшириш йиллик плани 101 процент, жун тайёрлаш ярим йиллик плани 103 процент бажарилди.

Чорвадорларимиз ем-хашак базасини янада мустаҳкамлашга катта эътибор бермоқдалар, бу ишга чорвачиликни ривожлантиришнинг энг муҳим омилларидан бири деб қарамоқдалар. Ҳозирги вақтда биз 10,4 минг тонна беда, 4 минг тоннадан кўпроқ похол тайёрладик. Пахтакор районидаги совхозлардан 5 минг тоннадан кўпроқ беда сотиб олдик. Ўтган йилгидан қолган ем-хашак билан қўшиб ҳисоблаганда биз ҳозир 43,5 минг тонна яъни икки йилга етарли ем-хашак запасларига эгамиз.

Бизнинг чорвадорларимиз чорвачиликни, айниқса, қоракўлчиликни тезроқ ривожлантириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йилида ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли адо этишга бутун кучини бағишлайди. Бунинг учун ҳамма имкониятларга эгамиз. (Қарсаклар).

Депутат М. ИСОҚОВА нутқи

Тошкент область Калинин районидаги «Ўзбекистон 40 йиллиги» колхозининг сут соғувчиси

КПСС Марказий Комитетининг социалистик мусобақа даражасини янада ошириш тўғрисидаги кўрсатмаси биз колхозчилар учун дастуруламал бўлиб хизмат қилади. Биз шахсий ва коллектив мажбуриятларимиз асосида колхознинг 1973 йилги социалистик мажбуриятларини ишлаб чиқиб қабул қилдик ва уларни амалга ошириш

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

ДЕПУТАТ Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ ДОКЛАДИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Боши иккинчи бетда).

конкрет чораларини белгилаб олдик. Биз қилган ишларнинг натижалари шу мажбуриятлар сўзсиз бажарилади, деб ишонч билан айтишга имкон беради.

Хўжалигимизнинг чорвадорлари ўзларининг бутун эътиборларини ишлаб чиқариш ички резервларидан максимал даражада фойдаланишга қаратмоқдалар. Фермадаги ишларнинг аҳволи таҳлил қилинадиган бўлса бундай резервларимиз оз эмаслигига ишонч ҳосил қилиш қийин эмас. Сигирларнинг ҳаммаси зотдор ва сермаҳсул. Озуқа етарли, механизация йил сайин такомиллаштирилиб борилмоқда. Моддий рағбатлантириш тегишли даражада йўлга қўйилган. Хуллас, чорвачиларга ҳамма шароитлар яратиб берилган. Демак ишлаш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва ишлаш керак.

Бугунги кунда ферма коллективи 520 тонна сут етиштирди. 250 та соғин сигирнинг ҳар биридан пландаги 1536 килограмм ўрнига 2180 килограммдан сут соғиб олинди. Демак социалистик мажбуриятларни ҳам сўзсиз бажариш учун ҳамма асослар бор. Шахсан ўзим ихтиёримдаги 23 та соғин сигирдан 2773 килограммдан, жами 63,5 тонна сут соғиб олдим. Бу социалистик мажбуриятда белгилангандан 5 тонна ошади.

Халқ сигирнинг сути оғзида деб бежиз айтмайди. Шунинг учун колхозимизда озуқа базасини мустаҳкамлашга доимо зўр эътибор бериб келинмоқда. Биз суғориладиган майдонлар етишмаслигига қарамай ҳосилдорликни ошириш, такрорий экинларни тегишли парваришлаш ҳисобига молларни қишда етарли озуқа билан таъминлаб турибмиз.

Фермадаги дугоналарим билан 1973 йил учун зиммага олинган социалистик мажбуриятларни ҳамма кўрсаткичлар бўйича сўзсиз бажариш учун барча куч-ғайратларимизни сарфлаймиз, деб сессия қатнашчиларини ишонтирмоқчиман. (Қарсаклар).

Депутат М. ИБРОҲИМОВ нутқи

Наманган область партия комитетининг биринчи секретари

Наманган области меҳнаткашлари беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили топшириқларини бажариш соҳасида муайян ишларни бажардилар. Саноат корхоналарининг коллективлари пландагига нисбатан 11 миллион сўмлик кўп маҳсулотни реализация қилдилар. Область фермаларининг меҳнаткашлари чорвадорларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, давлатга тухум ҳамда пилла сотиш планини ошириб бажардилар, гўшт, сут, жун тайёрлаш юзасидан ярим йиллик топшириқларни барвақт адо этдилар.

Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан Наманган областида мол туёғи анча кўпайди. Соғиб олинган сут, тайёрланган тухум миқдори ошди.

Илғор чорвадорларнинг эришаётган муваффақиятлари областнинг колхоз ва совхозларида кенг пропаганда қилинмоқда.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш йўлида амалий чоралар кўрмоқдалар. Область хўжаликларида озуқабоп экинлар алмашлаб экиш схемасида 37 минг гектарни ташкил қилади. Бедапоялар ўтган йилга қараганда 3 минг гектар, дон ва силос учун маккажўхори экилган майдонлар қарийб 4 минг гектар кўпайди.

Областда гектаридан 80 центнер ва ундан кўпроқ маккажўхори дони олиш учун курашаётган 84 та комсомол-ёшлар бригадаси ташкил қилинган.

Озуқабоп экинлар майдонининг кенгайтирилиши ем-хашак базасини анча мустаҳкамлашга, ем-хашак турини кўпайтиришга, энг муҳими эса, оқсил моддалари кўп бўлган озуқа етиштиришни анча кўпайтиришга имкон берди.

Ҳозир областнинг кўпгина хўжаликларида дағал хашак ва сенаж тайёрлаш тез суръатлар билан олиб борилмоқда.

Чорвачилик соҳасидаги ишларни анализ қилиб, биз ишимиздаги мавжуд камчиликлардан кўз юмиб ўта олмаймиз. Бир қанча хўжаликларда урғочи молларни кўпайтириш плани бажарилмади. Наслчилик иши айрим хўжаликларда йўлга қўйилган эмас, моллар туёғи секинлик билан кўпаймоқда, чорвачилик биноларини қуриш ва чорвачиликдаги сермеҳнат ишларни механизациялаш суръати паст. Гўштга топшириладиган молларнинг ўртача вазни ҳамон пастлигича қоляпти. Биз шу камчиликларни бартараф қилиш учун шошилинч чоралар кўрмоқдамиз.

Область меҳнаткашлари беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йилида ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли ҳал этиш учун бутун куч-ғайратларини сафарбар қиладилар. (Қарсаклар).

Депутат Б. АБДУРАҲМОНОВ нутқи

Андижон область Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхозининг директори

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг чорвачилик ходимлари орасида Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қарорига жавобан, бутун Андижон области колхоз-совхозлардаги сингари совхозимиз фермаларининг меҳнаткашлари сут, гўшт, тухум етиштириш юзасидан зиммаларига юксак мажбуриятлар олдилар. Совхоз коллективи шу мажбуриятлар бажарилиши учун курашиб, чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш, чорва туёғини кўпайтириш ярим йиллик планини ошириб бажарди.

Совхоз дирекцияси, партия комитети, ишчилар комитети, комсомол комитети чорвачилар ўртасида социалистик мусобақани авж олдириш мақсадида бир қанча конкрет чораларни белгилаб, уларни сўзсиз амалга оширишга ҳаракат қилмоқдалар. Чорвачиларни моддий ва маданий рағбатлантиришга, илғор тажриба мактабларини ташкил этишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Биз партия ва ҳукуматнинг ўз вақтида ем-хашак тайёрлаш ва чорвани қишловга тайёрлаш тўғрисида қабул қилган қарорларидан келиб чиқувчи вазифаларни бажариш учун ҳам конкрет чоралар белгилаб олдик. Биз эски бедазорларнинг ҳар гектаридан 200 центнердан беда, маккажўхори далаларининг ҳар гектаридан 500 центнердан силосбоп кўк поя олишни мўлжаллаб қўйдик.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг республика ёш маккажўхорикорлари номига йўллаган мактубига жавобан маккажўхорикорларимиз 310 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 100 центнердан дон олишга ҳаракат қилишмоқда. Арпа билан беда аралаш экилган далаларда 31 центнердан дон олдик, арпа далаларидан эса гектар бошига 45 центнердан арпа олдик. Совхозда жамоат чорвачилиги йил бўйи озуқа билан етарли таъминланиши учун барвақт зарур миқдорда озуқа тайёрлашнинг ҳамма чоралари кўрилмоқда.

Андижон областининг меҳнаткашлари юксак социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажариш учун бутун куч-қувватларини сарфлайдилар, Ватанга берилган сўзни шараф билан бажариш учун меҳнатларини аямайдилар, деб ишонтиришга рухсат бергайсиз. (Қарсаклар).

Депутат Ж. ОРИПОВ нутқи

Шофиркон район партия комитетининг биринчи секретари

Бухоро областида чорвачиликни мустаҳкамлаш соҳасида муайян ишлар қилинди. Икки йирик район қоракўлчиликка ихтисослаштирилмоқда. «Скотопром» системасида гўшт етиштирадиган совхозлар ташкил қилинди. Пахтакор колхоз ва совхозларда чорвачиликни ривожлантириш учун кўп иш қилинмоқда.

Буларнинг ҳаммаси ижобий натижалар бермоқда. Беш йилликнинг иккинчи йилида давлатга гўшт, сут, тухум, жун ва қоракўл тери сотиш топшириқлари ошириб адо этилди.

Шофиркон район партия комитети билан район ижроия комитети чорвачиликни ривожлантириш юзасидан беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажаришга қаратилган конкрет тадбирларни белгилади. Биз чорвачиликни рентабелли тармоққа айлантиришга, бу тармоқ район хўжаликларига кўпроқ фойда келтиришига эришиш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Илғорлар тажрибасини ёйиш соҳасида мароқли иш бошлаб юборилди. Эндиликда хўжаликлар чорвачиликдан анча кўп фойда оладиган бўлиб қолишди. Давлатга топширилаётган чорва молларнинг тирик вазни анча ошди. Давлатга чорвачилик маҳсулотлари сотиш юзасидан биринчи ярим йил топшириқлари муваффақиятли бажарилди.

Биз бу муваффақиятларга партия ва ҳукумат чорвачиликни ривожлантириш тўғрисида доимо ва ҳормай-толмай ғамхўрлик қилаётганликлари туфайли, бу тармоққа илмий жиҳатдан асосланган тарзда раҳбарлик қилинаётганлиги туфайли эришдик. Хўжаликларда мустаҳкам ем-хашак базаси барпо этилмоқда. Озуқабоп экинларнинг ҳосилдорлиги йил сайин ошиб бормоқда.

Аммо шунга қарамай, район чорва туёғини кўпайтириш, унинг маҳсулдорлигини ошириш жиҳатидан область ва республикадаги илғор хўжаликлардан ҳали ҳам орқада қолмоқда. Насл олиш проценти ҳам паст, чорва маҳсулдорлигининг ўсиши шу кун талабларига жавоб бермаяпти. Чорвачилик маҳсулотларининг таннархи ҳам баланд.

Чорвадорларимиз мавжуд камчиликларни тезроқ тугатишга, моллар туёғини кўпайтириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш топшириғини ортиғи билан бажаришга қатъий бел боғлашган.

Шу кунларда районимиз қишлоқ хўжалик меҳнатчилари умуман район бўйича ҳар гектар ердан 35 центнердан пахта олиш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Мустаҳкам ем-хашак базасини барпо этиш соҳасида астойдил иш олиб борилмоқда. 3.400 тонна дон йиғиштириб олишга, гўшт ва сут етиштиришни 1,5 баравар кўпайтиришга, бедапояларнинг ҳар гектаридан 125 центнердан ширали озуқа олишга ва бу билан чорвачилик учун икки йиллик ем-хашак ғамлаб қўйишга қарор қилинди. (Қарсаклар).

Депутат А. КАРИМОВ нутқи

Сурхондарё область ижроия комитетининг раиси

Ҳозир Сурхондарё областининг колхоз ва совхозларида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Ем-хашак тайёрлашни ўз вақтида ўтказиш ҳамда колхоз ва совхозларни 1973—1974 йил чорва қишловига тайёрлаш тадбирлари тўғрисида» қабул қилган қарори муҳокама этилмоқда.

Бу муҳим ҳужжат партия ва ҳукумат хўжалик экономикасини мустаҳкамлаш, фермалар маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш, совет халқининг фаровонлигини ошириш тўғрисидаги ғамхўрлигининг яна бир ифодасидир.

Чорвачилик эҳтиёжларини тўлатўкис таъминлаш учун икки план ҳажмида дағал ем-хашак тайёрлашга қарор қилинди. Ҳозир ем-хашак тайёрлашда мингтача пичан ўриш машинаси, 150 та прессподборщик ва бошқа кўп техника ишламоқда.

Биз ем-хашак тайёрлашда прогрессив методларнинг жорий этилишига катта аҳамият бераяпмиз. Яқинда катта хўжаликларда саккизта дағал ем-хашак гранулятори ўрнатилди. Уларнинг бир қисми ишга туширилди ва ширали донадор озуқа бермоқда.

Ем-хашак тайёрловчи бригадалар ўртасида социалистик мусобақа авж олди, ғолиблар учун шартлар ишлаб чиқилди. Пичан ўрими область ва район газеталарининг саҳифаларида, шунингдек радио орқали кенг кўламда ёритилмоқда.

Аммо шуни эътироф қилмоқ керакки, бизда жамоат чорвачилигини ривожлантириш ишида ҳамон кўп камчиликлар бор. Биз ҳали чорвачиликдан кўриладиган зарарларни йўқотишга эриша олмадик, етиштирилаётган маҳсулот таннархи баландлигича қолмоқда, область хўжаликларида чорвачилик фермаларининг механизациялаш даражаси ҳамон паст, айниқса совхозларда чорвачилик бинолари яхши қурилмаяпти. Ҳозир областнинг ҳамма хўжаликлари мавжуд камчиликларни тугатиш, чорвачиликни рентабелли қилиш учун курашмоқда. (Қарсаклар).

Депутат В. Е. ВАСИЛЬКОВ нутқи

Самарқанд область Ғаллаорол районидаги 1-«Ғаллаорол» совхозининг директори

Чорвачиликни ривожлантириш масалалари Самарқанд область маҳаллий Советларининг доимо диққат марказида турибди, Советларнинг сессиялари ва ижроия комитетларининг мажлисларида мунтазам равишда кўриб чиқилмоқда. Областда хўжалик ички резервларидан ғоятда самарали фойдаланиш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги ва чорва маҳсулдорлигини ошириш учун кадрларнинг масъулиятини кўтариш борасида сабот-матонатли ишлар олиб борилмоқда. Гўшт, сут, тухум сотиш ярим йиллик плани барвақт бажарилди.

1-«Ғаллаорол» совхози коллективи бошқа хўжаликлар билан бирга деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда муайян муваффақиятларга эришди.

Совхозда ҳар йили ем-хашак тайёрлаш плани ошириб бажарилмоқда, бунинг натижасида чорвачилик маҳсулдорлиги кўпайди. Гўшт учун давлатга топширилган ҳар бир бош қорамолнинг ўртача вазни 400 килограммдан, чўчқаники 100 килограммдан ва қўйники 40 килограммдан ошди. Ҳар бир бош сигирдан 2524 килограммдан сут соғиб олинди. Маҳсулот бирлиги етиштиришга меҳнат сарфи камайди.

Дон етиштириш совхоз шуғулланувчи асосий соҳа бўлишига қарамай, даромадлар бўйича ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан чорвачилик салмоғи ошиб бормоқда.

Кейинги йилларда чорвачиликдаги сермеҳнат ишларни механизациялашда кўп ишлар қилинди. Биринчи марта гўнгни пневматик усул билан олиш ва сомонни гидролизлаш қўлланилмоқда. Витамин уни ишлаб чиқарувчи агрегат ишга туширилди, похолни грануллайдиган установкалар ишга тушириш учун созланмоқда. 1974 йилда хлорелла ишлаб чиқарувчи агрегат қуриш мўлжалланади.

Ҳозирги вақтда совхозда ҳамма бўлимлар ва ишчилар мусобақага тортилган. Биз мусобақаларнинг ошкор бўлишига, маънавий ва моддий рағбатлантириш тўғри олиб борилишига кўп эътибор беряпмиз. Мусобақа ғолиблари мукофотланиб турилди, мусобақа якунлари мунтазам равишда чиқарилмоқда. Биз шулар билан давлат интизомига риоя қилиш ва социалистик мажбуриятларни бажариш учун барча меҳнаткашларнинг масъулиятини оширяпмиз. Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи, учинчи йилида зиммамизга олган мажбуриятларни тўла ва ошириб бажариш учун ҳамма куч-қувватларимизни сарфлаймиз, деб совхоз меҳнаткашлари номидан Олий Совет сессиясини ишонтиришга руҳсат бергайсиз. (Қарсаклар).

Депутат Р. ШАНИКОВ нутқи

Хоразм область Янгиариқ район ижроия комитетининг раиси

Жамоат чорвачилигининг ривожланиши мустаҳкам ем-хашак базасига кўп даражада боғлиқ. Район хўжаликлари шу йил бултургига нисбатан 10 минг тонна кўп силос, 5 минг тонна кўп сенаж ва 12 минг тонна кўп дағал ем-хашак тайёрлаш мажбуриятини олдилар. Дон учун маккажўхори етиштиришга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Чорвачилик фермалари сермеҳнат процессларни механизациялаштиришда сезиларли силжиш бўлди. Колхозларда кейинги уч йил мобайнида 11 та типовой ферма қурилди ва мавжуд 82 та фермадан 33 таси механизациялаштирилди.

Хўжаликларда чорва зоти анча яхшиланди. Бунинг натижасида пода туёғи кўпайди, топшириқларни ошириб бажариш имконияти пайдо бўлди.

Биз чорвадорлар орасида социалистик мусобақани авж олдиришга, уларнинг меҳнатини моддий ва маънавий рағбатлантиришга кўп эътибор бериб келмоқдамиз.

Кейинги йилларда чорвачилик масалалари меҳнаткашлар депутатлари район ва қишлоқ Советларининг сессияларида мунтазам равишда муҳокама қилинмоқда. Чорвачилик фермаларини юқори малакали мутахассислар билан мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда.

Шу йил олдимизда беда парваришини кучайтириш, сенаж ва силос траншеялари қуриш, борларини ремонт қилиш вазифаси турибди.

Янгиариқ районининг меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарадилар, мамлакатимизда коммунистик жамият қурилишига муносиб ҳисса қўшадилар, деб сессия қатнашчиларини ишонтиришга руҳсат бергайсиз. (Қарсаклар).

Депутат Е. Т. ТАСАНБОЕВ нутқи

Ўзбекистон ССР совхозлар министри

Кўпгина совхозларнинг тажрибаси ҳар бир хўжалик мол туёғини кўпайтириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан давлат планларини ошириб бажариш учун катта резервлар ва имкониятларга эга эканлигини кўрсатиб турибди.

Тошкент, Фарғона, Андижон, Наманган областларидаги совхозларда қилинган ишлар диққатга сазовордир. Андижон областидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози яхши натижаларга эришди. Бу ерда пахтачилик чорвачилик билан яхши боғлаб олиб борилмоқда. Икки йил мобайнида ҳар бир соғин сигирдан олинган сут 600 килограмм кўпайди ва 3 минг килограммдан иборат бўлди. Гўштга топширилган қора молларнинг вазни 165 килограмм ошди. Чорвачиликдан ўтган йил 284 минг сўм соф фойда олинди.

Аммо кўпгина совхозларда моллар ва паррандаларнинг маҳсулдорлиги ҳали ҳам паст. Урғочи моллар сони тез кўпаймаяпти. Подани тиклаш ишлари юксак даражага қўйилган эмас. Ем-хашак тайёрлаш ҳамда молларнинг қишда тўқ ва иссиқ сақланишини таъминлаш ишларида камчиликлар оз эмас. Кўп хўжаликлар чорвачилик соҳасида зарар кўрилишига йўл қўймоқдалар.

Молларнинг маҳсулдорлиги жиҳатидан биз бошқа иттифоқдош республикалардаги илғор совхозлардан анча орқада қоляпмиз. Украина, Латвия, Эстония ва Қозоғистон совхозларида ҳар бир соғин сигирдан ўрта ҳисобда тўрт минг килограмм ва ундан ҳам ошириб сут соғиб олинган ҳолда бизнинг министрликка қарашли кўпгина хўжаликларда 1000—1500 килограммдан аранг ошади. Гўшт учун давлатга сотиладиган молларнинг вазнини оширишда ҳам биз ҳали кўнгилдагидек натижаларга эришганимиз йўқ.

Суғориладиган ерлардаги совхозларимиз шу ерлардан самаралироқ фойдаланган тақдирда чорва молларини бутун йил давомида концентрат, кўк ва ширали озуқа билан таъминлаш имкониятига эгадирлар. Мана шу ҳисобдан молларнинг маҳсулдорлигини илғор хўжаликлар даражасига етказиш мумкин.

Чорвачилик фермаларини механизациялаш алоҳида эътиборни талаб қилади. Кўпгина фермаларда механизациялаш даражаси жуда паст. Асбоб-ускуналар ва сут соғиш агрегатларидан жуда қониқарсиз фойдаланилмоқда.

Ҳозирги вақтда совхозларда йилнинг биринчи ярмида чорвачилик ходимлари ўртасидаги Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якунланмоқда. Ҳар бир хўжаликда мол туёғини ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришнинг қўшимча резервлари қидириб топилмоқда, мавжуд камчиликларни бартараф қилиш чоралари кўрилмоқда. (Қарсаклар).

Депутат У. ГАНЖИЕВ нутқи

Қашқадарё область Косон районидаги «Қоракум» давлат наслчилик заводининг катта чўпони

Қашқадарё областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари беш йилликнинг иккинчи йилида ҳамда 1973 йилнинг биринчи ярмида деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш, колхоз ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлаш, меҳнаткашлар фаровонлигини оширишга эришдилар.

Совхозимизнинг чорвадорлари чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни янада ошириш учун, чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказиш ҳамда беш йилликнинг ҳал қилувчи, учинчи йилида янада юксак натижаларга эришиш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига актив қўшилишди.

Мусобақада ҳар бир чўпон, ҳар бир ферма, ҳар бир хўжалик қатнашмоқда. Якунлар ўз вақтида чиқарилмоқда ва ғолиблар хизматларига қараб тақдирланмоқда.

Мен «Қоракум» совхозида 22 йилдан бери чўпон бўлиб ишламоқдаман. Ҳозир қарамоғимда 600 та қўй бор. Бугунги кунда ҳар юз бош совлиқдан 160 тадан қўзи, ҳар бир қўйдан 2 килограммдан жун олдим. Ҳар бир совлиқдан биттадан қўзи қолдирдик, қишни яхши ўтказдик қўй нобуд бўлмади. Совхоз қўй туёғини кўпайтириш, қоракўл тери тайёрлаш планларини муваффақиятли бажарди. Давлатга гўшт сотиш топшириғини икки баравар қилиб бажардик. Ҳозир ем-хашак тайёрлаш, камида икки йиллик ем-хашак запаси вужудга келтириш учун қизғин иш олиб бормоқдамиз.

Чорвадорларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш даражаси тинмай оширилиб борилмоқда. Аммо бу ишда ҳал қилинмаган масалалар ҳам бор. Биз кўпинча қўзилатиш кампанияси чоғида яйловларнинг аҳволига қараб отарларни янги жойларга ҳайдаб туришимизга тўғри келмоқда. Шунинг учун чўпонларни кўчма вагонлар билан таъминлаш зарур. Бу вагонлар уларнинг меҳнат ва маиший шароитларини анча яхшилаган бўлур эди.

«Қоракум» совхози суғориладиган ерлардан четда жойлашган. Сув эса кишиларга ҳам, суғориладиган яйловлар вужудга келтиришга ҳам жуда зарур. Шунинг учун ҳозирча территориямиздаги қудуқларни кўпайтириш ва бу ишда ёрдам беришни сўраймиз.

Совхозимизнинг меҳнаткашлари беш йилликнинг ҳал қилувчи, учинчи йилида ўз зиммаларидаги социалистик мажбуриятларини Октябрнинг 56 йиллигигача бажарадилар, деб бугунги сессия қатнашчиларини ишонтирмоқчиман. (Қарсаклар).

Депутат У. ИСОМХОНОВ нутқи

«Узсельхозтехника» бирлашмасининг раиси

«Узсельхозтехника» бирлашмасининг ходимлари яқинда Калинин районидаги Ўзбекистон 40 йиллиги номли колхозда чорвачилик ишлари билан танишиб чиқдилар. Бу колхоз бир неча йиллардан бери чорвачилик ишларини ўрта даражада олиб бораётган эди. Бугун биз хўжаликни социалистик мусобақа ғолиблари орасида кўряпмиз.

Колхозда барча сигирлар механик усулда соғилмоқда. Механизациялаштирилган озуқа цехи барча молларни ширали ем-хашак билан таъминлаб турибди. Хўжалик кейинги йилларда беда, ўт ва силос етиштиришни 1,5 баравар кўпайтирди. Сенаж ва беда талқони чорва молларига берилаётган бутун озуқанинг қарийб ярмини ташкил қилмоқда. Хўжаликда ем-хашак тайёрлашнинг бутун процесси механизациялаштирилган.

Ўзбекистон 40 йиллиги номли колхоз мисоли жамоат чорвачилигини жадал юксалтириш республиканинг барча хўжаликларида тамомила амалга оширилиши мумкин бўлган вазифа эканлигини кўрсатди. Раҳбарлар ва мутахассислар чорвачилик ва ем-хашак тайёрлашда эски кам унумли усуллардан воз кечиб бу ишни механизациялашга астойдил киришсалар, чорвачилик илдам ривожланиши мумкин. Биз «Сельхозтехника» ходимлари бу ишда хўжаликларга ёрдам берамиз.

Тажриба шуни кўрсатиб турибдики, механизациянинг самарадорлигини ошириш учун кураш, чорвачиликда техникадан тўла ва серунум фойдаланиш ҳали ҳам хўжалик мутахассислари ва раҳбарларининг кундалик иши бўлиб қолган эмас. Ўтган йили Тошкент области совхозларида маккажўхори комбайнларининг 45 проценти, Қашқадарё области колхозларида бирданига барча комбайнларнинг 54 проценти ишга яроқсиз деб топилган. Силос йиғувчи комбайнларнинг 24 проценти ва беда ўриш машиналарининг 26 проценти ишга яроқсиз, деб топилган.

Бу эса Қишлоқ хўжалиги министрлиги, Совхозлар министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги ва «Узсельхозтехника» бирлашмаси машина трактор паркини сақлаш ва ундан фойдаланиш устидан контролликни бўшаштириб қўйганликлари натижасидир. Ҳозирги вақтда бундай аҳволнинг такрорланмаслиги учун қатъий чоралар кўрилмоқда. (Қарсаклар).

Депутат К. НАЗАРОВ нутқи

Қорақалпоғистон АССР Тўрткўл районидаги Ильич номли колхоз правлениесининг раиси

Ильич номли колхоз чорвадорлари ўтган йили қўзилатиш кампаниясини яхши, битта қўзини ҳам нобуд қилмай ўтказиб, мол туёғини кўпайтириш планини бажарган эдилар. Колхозда чорвачилик эндиликда тамомила рентабелли тармоқ бўлиб қолди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш умумий ҳажми 1,5 баравар кўпайди. Етиштирилган маҳсулотнинг таннархи анча камайди.

Жамоат чорва моллари наслини яхшилаш соҳасида катта ишлар қилинди. Шу туфайли биз мол туёғини кўпайтириш планини анча ошириб бажардик.

Колхозда мустаҳкам ем-хашак базаси яратишга катта эътибор берилмоқда. Биз аввало пахта-беда алмашлаб экишни жорий этдик. Маккажўхори экишга ҳам катта эътибор берилмоқда.

Биз яйловларда дағал хашак тайёрловчи бригадалар ташкил қилдик. Улар зарур техника ва транспорт воситалари билан таъминланган. Шундай қилиб барча мавжуд чорва моллари учун икки йилга етарли озуқа тўпламоқдамиз.

Колхознинг чорвачилик фермаларида 120 киши ишлайди. Улар орасида социалистик мусобақа яхши ташкил этилган. Ҳар бир ойнинг охирида ишлар якунланиб мусобақа ғолибларига қимматли мукофотлар берилмоқда.

Яйловлардаги чўпонларнинг меҳнати ва турмуш шароити яхшиланмоқда. Уларга газета, журналлар мунтазам етказиб турилмоқда. Медицина хизмати таъминланмоқда, кўчма кинолар қатнаб туради.

Аммо чорвачиликни ривожлантириш соҳасида муваффақиятлар билан бирга ҳали кўпгина ҳал қилинмаган проблемалар бор. Тўрткўл районида қўйларнинг сони 110 минг бошга етди. Яйловлар эса етарли эмас. Мавжуд яйловларда сув етишмайди. Қизилқум яйловларига сув келтириш зарурлиги ҳақида кўп айтилди, лекин амалда бирон иш қилинаётгани йўқ. Комплекс механизациялашган чорвачилик фермалари қуриш ҳам кечиктирилмоқда.

Районда қўйлар сони йилдан йилга кўпаймоқда. Бизда ихтисослаштирилган чорвачилик хўжаликлари тузиш зарур бўлиб қолди. (Қарсаклар).

Депутат Ш. АКМАЛХОНОВ нутқи

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги чорвачилик илмий тадқиқот институтининг директори

Кейинги йилларда Ўзбекистон чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг ўсиш суръатлари жиҳатидан мамлакатда олдинги ўринлардан бирини эгалламоқда. Кўпчилик хўжаликларда чорвачилик даромадли соҳага айланди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукуматининг чорвачиликни ривожлантиришга доимий диққат эътибори натижасида, чорвачилик озуқа базасини мустаҳкамлаш натижасида шунга эришилмоқда. Лекин бизда озуқа ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун катта-катта резервлар бор.

Чорвачилар озуқа етиштиришни кўпайтириб, унинг биологик тўқлиги, айниқса таркибидаги протеин моддасини яхшилай бориб чорва боқиш даражаси ва сифатини анча оширишдан ташқари маҳсулот олишга озуқа сарфини ҳам камайтира олдилар.

Ўт талқони тайёрлашни кўпайтиришга ниҳоятда жиддий эътибор бермоқ лозим. Ерлардан йил бўйи фойдаланиш ҳам суғориладиган бир гектар майдондан озуқа модда олишни кўпайтиришнинг катта резервидир. Аралаш экишнинг ҳам аҳамияти катта.

Институт илмий ходимлари коллективи чорва ва парранданинг янги ва такомиллашган зотларини яратиш, чорвачилик процессларини ғоятда рационал механизациялаш, тўқ омихта ем тайёрлаш ва уни саноат кўламида ишлаб чиқариш, бу емга биологик актив моддалар — кимёвий ва микробиологик синтез маҳсулотлари қўшиш масалалари устида ишлашни давом эттирмоқда.

Институтимиз олимлари шу беш йилликдаги тадқиқотлари планларини қайтадан кўриб чиқиб чорвачилик асосий соҳаларини саноат кўламига ўтказишни таъминловчи масалаларни комплекс равишда ҳал этишга асосий куч-ғайрат сарфлаяптилар.

Институт ўз ишини ишлаб чиқариш мутахассислари билан чамбарчас алоқа боғлаб олиб бормоқда. Биз кўпчилик тадқиқотларни 65 колхоз ва совхоз базасида олиб бормоқдамиз.

Олимлар КПСС XXIV съездининг қарорларида, партия ва ҳукумат қарорларида олдимизга қўйилган вазифаларни шараф билан бажармоқ учун ҳамма куч ва билимларини сарфлайдилр, деб сессия қатнашчиларини ишонтиришга рухсат этгайсиз. (Қарсаклар).

ТИНЧЛИК ПРОГРАММАСИ АМАЛДА

Чет эл матбуоти, жаҳон жамоатчилиги олий даражадаги Совет — Америка учрашувининг якунларини ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Францияга визитини ҳамон шарҳламоқда. Шу билан бирга КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программаси изчиллик билан, актив амалга оширилаётганлиги таъкидлаб ўтилмоқда.

◆ ФРАНЦИЯ. Франциянинг бутун матбуоти Л. И. Брежневнинг Францияга қилган визитига жуда катта эътибор бермоқда ва халқаро тинчлик ҳамда Европа хавфсизлиги иши учун ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатлар биринчи даражали аҳамиятга эга эканлигини таъкидламоқда. «Юманите» газетаси КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг Францияга визитини тарихий визит деб атайди.

◆ АҚШ. «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» журнали Совет — Америка битимларини батафсил таҳлил этиб, бу битимлар ҳар икки томонга наф келтиради, деб хулоса чиқаради.

Американинг ҳафталик «Таймс» газетаси ядро урушининг олдини олиш тўғрисидаги битим жуда катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтади. Ҳужумкор ядро қуроли арсеналини доим чеклаш учун стратегик қуроллар билан қуролланиш пойгасини тўхтатиш тўғрисидаги музокаралар иккинчи босқичини туғаллаш ҳақидаги битим, деб ёзади «Таймс» газетаси, ана шу «ядро қуроли билан муомала қилиш кодекси» каби катта аҳамиятга эгадир.

◆ БОЛГАРИЯ. «Олий даражадаги Совет—Америка музокараларининг натижалари, имзоланган ҳужжатлар, қўшма ахборот, — деб ёзади «Работническо дело» газетаси, — ҳозирги жаҳон учун самарали бўлган жараён—ядро асрида кенг кўламдаги конфронтацияга йўл қўймасликнинг бирдан-бир тўғри йўли сифатида турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш жараёни ривожланиб бораётганлигини акс эттиради».

◆ ФИНЛЯНДИЯ. «Кансан уутисет» газетаси «Европада янги аҳвол таркиб топмоқда» деб таъкидлайди. Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган сафари тамом бўлиши биланоқ унинг Францияга қилган визити, деб ёзади «Пяйвян уутисет» газетаси бош мақоласида, совет ташқи сиёсатининг энг муҳим принципларидан бири амалга оширилаётганлигини исбот қилади.

◆ВЕНГРИЯ. «Непсабадшаг» газетаси ёзади: «Бутун дунё тарихий жиҳатдан муҳим пайтни бошидан кечирди. Бунинг боиси шуки, ўтган ҳафта бутун жаҳонда хавфсизликни мустаҳкамлашда катта роль ўйнади».

◆ ГФР. «Нойе Рейн-цайтунг» газетаси таъкидлаб ўтганидек, Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган сафари натижаларига «бутун жаҳонда ижобий баҳо берилди». «Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасида тузилган битим ва аввало, ядро урушининг олдини олиш тўғрисидаги битим — бутун дунёда тинчликни таъминлаш йўлидаги муҳим қадамдир», — деб ёзади «Франкфуртер альгемайне» газетаси.

◆ ҲИНДИСТОН. Ҳафталик «Линк» газетаси шундай хулоса чиқаради: «Л. И. Брежневнинг АҚШга қилган визити катта муваффақият қозонди. Икки буюк давлат ҳамжиҳатлик ва амалий ҳамкорлик йўлида олға қараб яна бир қадам қўйди».

◆ ГДР. «Нойес Дойчланд» газетаси бош мақоласида қуйидагиларни ёзади: «Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети, ГДР ҳукумати ва республикамизнинг барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг, Совет ҳукуматининг ва шахсан ўртоқ Л. И. Брежневнинг турли ижтимоий тузумга мансуб бўлган давлатлар ўзаро муносабатлари нормаси сифатида тинч-тотув яшаш принципларини амалга ошириш соҳасида собитқадамлик ва зўр ғайрат билан ҳормай-толмай бажараётган ишларини қардош мамлакатларимиз билан биргаликда табрикламоқдалар».

◆ ЧИЛИ. «Сигло» газетаси Совет — Америка музокараларининг якунлари бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш нуқтаи назаридан жуда катта аҳамиятга эгадир, деб таъкидлайди.

◆ ИТАЛИЯ. Италия Коммунистик партиясининг Бош секретари Э. Берлингуэр «Унита» газетасининг фестивалида сўзлаган нутқида бундай деди: ядро урушининг олдини олиш, қуролланиш пойгасини чеклаш ҳақидаги, атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш тўғрисидаги Совет — Америка битимлари «бутун инсониятнинг ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушади».

◆ ЯПОНИЯ. Америка — Совет музокаралари жуда катта аҳамиятга эгадир, деб ёзади «Асахи» газетаси. Икки давлатнинг ядро урушига йўл қўймасликка қатъий қарор берганлиги айниқса катта аҳамиятга эгадир.

(ТАСС.)

МУЗ КЎЧГАН ЖОЙДА

Жаҳон томи — Помирда «Айиқдара» музлигининг кўчгани ҳақида аввал газетамиз орқали хабар қилгандик. Музнинг «тили» Абдуқаҳҳор ва Дўстироз дарёларини бўғиб қўйгани, 3 минг метр баландликда кутилмаганда тоғ кўли пайдо бўлганидан хабардорсиз. Тўпланиб қолган сув бугунги кунда Ванч водийсига ёриб ўтишга уринмоқда. Бугун биз ана шу ерда олиб борилаётган ишлар, воқеалар ҳақида ҳикоя қиламиз.

Воқеа Помирдаги Биллур қишлоғида иш олиб бораётган геология экспедициясининг хизматчиси «Айиқ дара» музлигининг кўчгани ҳақида илк марта хабар берган кундан бошланди. Ушанда гоҳ қор, гоҳ ёмғир ёғар, Ванч районига бориладиган йўллар бузилган. Душанба билан алоқа эса узилган эди. Об-ҳавонинг яхшиланишини кутмай, Тожикистон гидрометеорология хизмати бошқармаси мутахассисларидан иборат махсус группа довон оша йўлга отланди.

Воқеа юз берган ерга бориш осон бўлмади. Муз кўчган жойга вертолётлар тоғлар оралиғидаги «йўлак» орқали парвоз қилиши лозим эди. Лекин синоптиклар об-ҳавонинг инжиқлиги туфайли экспедицияга «оқ йўл» бериша қолмади. «МИ-8» вертолёти энди ҳавога парвоз этганда ҳавонинг авзойи бузилиб, яна меҳмонхонага қайтишга тўғри келарди. Ниҳоят, ҳаво очиқ келган куни «Айиқ дара» музлиги томон йўл олдик. Экспедициямиз етиб боргунга қадар воқеа юз берган ерга душанбалик мутахассислар ҳам машинада қийинчиликларни енгиб етиб келишди.

Вертолётимиз кўзлаган ерга қўнолмади. Группа 17 километр орқага — Биллур қишлоғи томон йўл олди. Орамизда олим ва журналистлардан ташқари Ленин мукофоти лауреати Д. Мамедов бошчилигидаги москвалик кинооператор ҳам бор эди. Йўл ниҳоятда қийин, оппоқ қорнинг белгача тепиши кўпимизни ҳоритди...

Ҳозир 40 кундан кўпроқ вақтдан бери мутахассислар табиий офат юз берган ерда мардонавор вахтада турибдилар. «Беҳаловат» музлик эса ҳамон «шўхлигини» қўймаяпти. Кузатувлар комплекс усулда олиб борилмоқда. Л. Долгушин экспедицияси механизмлар ёрдамида музнинг ҳаттиҳаракатларини кузатса, душанбалик ва тошкентлик олимлар пайдо бўлган тоғ кўлини текшириб туришибди. Сув эса кўпайгандан-кўпаймоқда. Кўлдаги сув ҳажми қанчалик ортаётганлиги ва миқдорини белгилашда авиаторлар кўмаклашишяпти. 19 июнда бу ерда 17,5 миллион куб метр сув тўпланганлиги аниқланди. Резинали қайиқларда махсус группа сув юзида қалқиб юрган улкан муз парчаларини текширишмоқда.

Ванч водийсида табиий офат билан юзма-юз курашишга тайёргарлик кўрилди. Энг муҳими — Тожикистоннинг Тоғли Бадахшон областига нур таратиб турган электростанцияни хавфдан асраш биринчи галдаги вазифа эди. Сув иншооти атрофида дамбалар барпо этилди. Шу атрофда яшовчи аҳоли хавфсиз ерларга кўчирилди. Чунки пайдо бўлган сув ҳавзасининг бирор еридан ўпирилиши хавфи ортиб борарди. Баландликда, тоғ оралиғидаги «коса» лиммо-лим тўлиб, пастга оқа бошлаган эди. Тошиб тушаётган сув кичик жилғалар ҳосил қилди. Кўп ўтмай, кучли гумбурлаш тинчликни бузди. Кутилмаганда, бир қарашда диаметри 10 метрга тенг келадиган шаршара пайдо бўлганди. Кучли оқим ўз йўлида улкан тоннел пайдо қилиб, аллақандай афсонавий фаввора манзарасини юзага келтирди. Уч соат ичида кўлдаги сувдан қарийб 15 миллион куб метри ташқарига оқди. Аммо, кучли портлатиш саноқли дақиқалар ичида сув йўлини тўсиб қўйди. ГЭСга зарар етмади. Катта-кичик ёғоч кўприкларнигина оқизди. Асов оқимни пастда ҳам «кутиб олиш» учун ҳозирланиб қўйилди. Чунки сув Амударёнинг Термиз райони қисмигагина эмас, ҳатто Туркманистоннинг Керки шаҳри ва Қарши магистраль ва Қорақум каналларигача ўз таъсирини кўрсатиши мумкин эди...

Ҳавога вертолётлар кўтарилди. Лочинлар сел оқимининг боришини кузатиб туришди. Ҳаммаси ҳам майли-я, операторлар воқеани лентаbooларга зудлик билан туширишга ошиқардилар. Хуллас, Тожикистон ССР Министрлар Советининг ўринбосари В. Новичков раҳбарлигидаги тошкентлик ва душанбалик олимларнинг берган маълумотлари аниқ эканлиги ўзини кўрсатди. Талофот жуда оз бўлди. Энг муҳими — одамлар зиён кўришмади.

Сўнгги маълумотларга кўра шу кунда тоғ кўлидаги сув яна 10 миллион куб метрдан ортган. Музлик эса, бир кеча-кундузда 2 метрга қадар сурилишда давом этмоқда. Бу дастлабки муз кўчишларга нисбатан анча суст. 1963 йилда юз берган воқеага қараганда муз кўчишлар ниҳоятда секинлик билан тўхтайди. Аммо, бўғилган дарёлардан келаётган сувларнинг тўпланиши кузатув ишларини ниҳоятда аниқлик билан олиб боришни тақозо этади. Шунинг учун ҳам экспедиция ходимлари музнинг ҳар бир «қадам»ини синчковлик билан кузатишяпти. Тоғда юз берган табиий офатнинг сир-асрорларини ўрганишга ҳаракат қилишяпти. Олимларни ўйлантираётган нарсалардан бири — Помирдаги Дурумкул кўли. Бу кўл бир неча аср илгари тоғда юз берган ўпирилишдан вужудга келган. Ҳозир кўлда 70 миллион куб метрдан кўпроқ сув бор. Яқинда Хорог районига, ана шу кўл томонга ҳам махсус группа йўл олди...

А. ДИНОРОВ,
В. ЗАФАРОВ.

Помир — Тошкент.

АХБОРОТ

БИЗГА ЁЗАДИЛАР

ЯНГИ ҒИШТ ЗАВОДИ

Фарғона областидаги Киров номли совхозда янги ғишт заводи қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилаётир. Абдуллажон Каримов, Эгамберди Раҳимов, Холиқбой Жўраев каби илғор қурувчилар кунлик топшириқларини 1,5—2 баравар ортиғи билан бажаришяпти. Янги ғишт заводи ишга туширилгач, бу ерда суткасига 20 минг дона ғишт тайёрланади.

С. САҲОБОВ.

СУРАТГА ОЛИНАЁТГАН ФИЛЬМЛАР

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ўзбекфильм» киностудиясининг Ўзбекистон ССР халқ артисти, кинорежиссёр Зоҳид Собитов бошчилигидаги ижодий группаси шу кунларда Самарқанд областида ёзувчи Асқад Мухторнинг романи асосида 3 сериялик «Чинор» телевизион бадиий фильмини суратга олмоқда. «Эмигрантлар» номли фильмнинг ёш кинорежиссёр Эльёр Эшмуҳамедов раҳбарлик қилаётган ижодкорлари Москва ва Таллинга жўнаб кетдилар. «Ўзбекфильм» павильонларида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР халқ артисти Комил Ёрматов бошчилигидаги ижодкорлар «Нодира» фильмини яратмоқдалар. Постановкачи режиссёрлар Али Ҳамроев, Равиль Ботиров ва Альберт Хачатуровлар уч новелладан иборат тўла метражли «Муҳаббат» бадиий фильмини лентага тушираётирлар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ.

АНДИЖОН ДОРБОЗЛАРИ

Андижон шаҳар маданият уйи ҳузуридаги дорбозлар бригадаси Хоразм ва Қорақалпоғистон АССРга жўнаб кетди. Дорбозлар бригадасига машҳур дорбоз Усмонжон Нишонбоев раҳбарлик қилмоқда.

Н. ИНОҚОВ.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

ҚУШЛАР ҒАЛАБАСИ

Хондойлиқ қишлоғининг боғлари бўйлаб сайр қилиб, сайроқи қушларнинг хонишларидан завқланиб юрардик. Қаршимиздан учиб келаётган майнага кўзим тушди. Унинг тумшуғида чигиртка бор. У бир олма дарахтига қўнди-ю, ғойиб бўлди. Уяси бор экан — дедим. Майналар уясидаги болаларига кетма-кет овқат ташиб, озиқлантирмоқда эди. Орадан ярим соат ўтар-ўтмас олма дарахти тепасида турли хил қушлар пайдо бўлди. Безовта бўлиб чириллаётган қушлар чуввоси ҳаммани ажаблантириб қўйди. Биз олма дарахтига яқинлашиб бордик. Узунлиги бир метр келадиган заҳарли илон майнанинг уяси томон ўрмалаб кўтарилаётган эди. «Душман» ҳамласини қайтариш учун бўлса керак, барча қушлар бир-бирини ёрдамга чақириб чириллашар эди.

Шу вақт икки зағизғон келиб дарахтга қўнди-да, овозининг борича қағиллашиб, илонга қараб сапчиди. Шу заҳотиёқ заҳарли илон чалпак бўлиб ерга тушди. Зағизғон бир ташлангандаёқ ўткир тумшуғи билан илоннинг бир кўзини ўйиб ташлаган экан.

Ф. ҚЎЧҚОРОВ.

* * *

Редакциямизга мана шундай хабарларни андижонлик М. Жонузоқов, Х. Бўтаев, Т. Эрматов, С. Мўйдинов, наманганлик Ф. Йўлчиев, О. Саидазимов, сирдарёлик Н. Мирзаев, қорақалпоғистонлик Т. Тожимуротов, солдатлар Н. Хожиматов, Н. Василченко, қашқадарёлик С. Мамадалиев, олмаоталик Г. Маралбоев, бухоролик Ю. Ўроқов, фарғоналик Ю. Ҳасанов, москвалик В. Молчанов ва урганчлик А. Эшматов ўртоқлар ҳам йўллаганлар.

Бугунги Тошкент. Суратда: В. И. Ленин проспектидаги «Мовий гумбазлар» кафеси. Р. Шамсиддинов фотоси, (ЎзТАГ).

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИ

МОСКВАЛИКЛАР ОЛҚИШИ

Эстрада саҳнасида бир неча кун давомида ўзбек қўшиқлари, тароналари таралиб турди. Республикамиз халқ талантларининг бир группаси Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси қатнашчилари ҳамда томошабинларини ўз чиқишлари билан мамнун этишди. Улар Москвада ҳар йили анъанавий равишда ўтказиладиган Бутуниттифоқ кўрик-конкурси қатнашчилари эди.

Ўз талантларини намойиш қилган истеъдодли ёшлардан Яккабоғ районидаги Калинин номли колхознинг «Гуллола» ансамбли иштирокчилари юқори баҳо олишди. Программага дўстлик, меҳнат, она-Ватан, муҳаббат ҳақидаги қўшиқлар, шўх рақслар киритилганди. Серқуёш ўлкамиз санъатини ўзига яраша кўз-кўз қилишда ансамблнинг Н. Авлаева, Х. Исҳоқова, С. Норова, Ч. Мейлиев, Н. Бобоқуловлар каби солистлари ўз маҳоратларини ишга солиб, москваликлар олқишига сазовор бўлдилар.

Бу ансамблдан ташқари Қўшкўпир район маданият уйи қошида ташкил этилган «Юлдуз» ва Қува районидаги «Анор» ашула ва рақс коллективларининг ҳаваскорлари ҳам ўз программаларини намойиш қилишди. Бадиий ҳаваскорларнинг мазкур ансамбллари шунингдек, армиячилар марказий маданият саройида чиқишлар уюштириб, Ватан посбонларини хурсанд этдилар. Марказий телевидениеси «Халқ ижодиёти» туркумига кирувчи кўрсатувлари учун ҳаваскорларимиз чиқишларидан эътиборли эпизодларни суратга олди. Халқ талантларининг Москва бўйлаб сафарлари муносиб баҳоланди. Мазкур коллектив Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг махсус дипломлари билан тақдирланди.

Ж. РАЗЗОҚОВ.

ОЛМА ПИШ, ОҒЗИМГА ТУШ

«Совет Ўзбекистони» рейди

Саҳий ёз ҳамма ёққа сепини ёйди. Боғларда, пайкалларда ғарқ пишиқчилик. Миришкор боғбонлар, соҳибкорлар, полизчиларнинг қўли қўлига тегмайди. Пишиб етилган сабзавот ва меваларни сира нобуд қилмай, истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб бериш ҳозирги куннинг энг муҳим вазифаси бўлиб қолди.

Бухоро областида кейинги йилларда мевали боғлар икки баравар, сабзавот ва полиз экинлари майдони бир ярим баравар кенгайди. Деҳқонларнинг меҳр қўри, билак кучи билан парвариш қилинган боғларда, полиз ва сабзавот пайкалларида бу йил ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирилди. Область деҳқонлари беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида давлатга 36 минг тонна сабзавот, 19 минг тонна полиз экинлари маҳсулотлари, 4400 тонна мева, 22 минг 800 тонна узум етказиб бериш мажбуриятини олганлар.

Шу кунларда матлубот кооперацияси ходимлари деҳқонларнинг оғирини енгил қилиб, уларга кўмаклашмоқдалар. Ғиждувон, Ромитан, Свердлов районлари матлубот кооперацияларининг тайёрлов конторалари деҳқонлар билан мустаҳкам алоқа боғлаганлар. Хўжаликлар ўз маҳсулотларини тайёрлов пунктларига пешма-пеш етказиб бермоқдалар. Жумладан, Ғиждувон районидаги «Пахтаобод», «Гулистон», «Коммунизм», «Зарафшон», Ромитан районидаги «Октябрь», «Ромитан», «Октябрь 50 йиллиги», Нариманов номли, Свердлов районидаги Охунбобоев номли, Киров номли хўжаликлар давлатга кўплаб мева, сабзавот маҳсулотлари етказиб бераётирлар.

Афсуски, областнинг барча район, колхоз, совхозларида сабзавот ва мевалар ўз вақтида йиғиб олинмаётир. Бухоро райони хўл мева тайёрлашда областда етакчи ўринда туради. Район хўжаликлари бу йил 1267 тонна хўл мева, 4100 тонна сабзавот, 6750 тонна узум етиштириш мажбуриятини олган. Айниқса ихтисослаштирилган хўжаликларда боғдорчилик кенг ривож топган.

Лекин районда хўл мева сотиш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Матлубот кооперацияси ходимлари меваларни қабул қилиб олишни пайсалга солмоқдалар.

Бу соҳада колхоз правлениелари, партия ташкилотлари ҳам ўзибўларчиликка йўл қўймоқдалар. Чунончи, Карл Маркс номли колхоз боғларида ўрик, олма, гилос ва бошқа хил мевалар ерга тўкилиб, чириб, нобуд бўлмоқда.

Шу райондаги «Октябрь», «Бухоро» колхозларининг раислари Р. Ҳусаинов, Ж. Сафаров ўртоқлар катта йиғин ва мажлисларда меванинг минг бир турлари, унинг хосияти тўғрисида узундан-узоқ гапиришади. Амалда эса, боғларда хўл мевалар тўкилиб-сочилиб нобуд бўлаётгани, чириб кетаётганини кўрмасликка оладилар. Мазкур хўжаликларда давлатга ҳозиргача 200-400 килограммдан мева сотилганлигини қандай изоҳлаш керак?! Боғларда эса мевалар тўкилиб, чириб нобуд бўлиб кетмоқда. Афсуски тайёрлов ташкилотларининг ходимлари ҳам боқи беғамлик қилмоқдалар.

Қоракўл районидаги 18 колхозда бир неча юз гектар мевали боғ мавжуд. Ҳамма жойда мева-чева ғарқ пишиб ётибди. Шунга қарамай «Искра», Ленин номли, «Партия XXII съезди», «Правда» колхозлари мева тайёрлаш ва давлатга сотишда орқада қолмоқдалар.

Бунинг сабаби нимада? Район тайёрлов конторасии бошлиғи М. Муҳиддиновнинг айтишича, хўжаликлардаги мева-чеваларни ўз вақтида қабул қилиб олиш учун яшиклар етишмайди. Бунинг устига тайёрланган мевалар 70-80 километр масофадан Бухорога етказилгандан, у ўз вақтида реализация қилинмаганидан чириб, ачиб қолмоқда.

Қоракўл район тайёрлов ташкилотларининг нўноқлиги туфайли ҳозиргача пландаги 3480 тонна сабзавотнинг атиги ўндан бир қисми, 587 тонна меванинг бешдан бир қисми қабул қилинган. Бултур ҳам шундай камчиликлар туфайли қатор колхозлар мева тайёрлаш ва давлатга сотиш планларини бажармаган эди. Бу йил ҳам яна ўша хатолар такрорланмоқда. Улар колхозларда бўлиб, мева, сабзавот тайёрлаш ва қабул қилишни ташкил қилиш ўрнига, идорада ўтириб, телефон орқали «бизга бунча мева келтиринг, бунча сабзавот келтирсангиз бас!» каби буйруқбозликдан нарига ўтмаётирлар.

Вобкент районида ҳам мева, сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш ва давлатга сотиш суст бормоқда. Районда боғдорчиликдан йилига кўплаб даромад олиб келаётган илғор колхозлар бор. Масалан, «Зарафшон» колхози боғлари йилига 100 минг сўмдан оширib даромад келтиради. Энгельс номли, «Коммунизм» колхозларида ҳам боғдорчилик, сабзавотчилик кенгайиб, рентабеллиги ошиб бормоқда.

Бироқ райондаги «Пахтакор», Ленин номли, «Владимир Ильич 100 йиллиги» колхозлари мева, сабзавот, полизчиликдан зарар кўриб келишмоқда. Мазкур хўжаликларда бу йил ҳам мева териш, давлатга сотишда ўзибўларчиликка йўл қўйилмоқда. Ҳалол меҳнат, пешана тери билан етиштирилган ноз-неъматлар ерга тўкилиб, тупроққа қоришиб, нобуд бўлмоқда.

Бундай ачинарли аҳволни Шофиркон, Навоий районлари колхоз ва совхозларида ҳам учратиш мумкин. Мева ва сабзавот харид қилишда рўй бераётган жиддий нуқсонларнинг боиси шундаки, район тайёрлов конторалари ходимлари ўз бурчларини сидқидилдан бажармаётирлар. Баъзан мева ва сабзавотни қабул қилишда тайёрлов ташкилотлари билан хўжаликлар ўртасида «отангга бор, онангга бор» қабилида сансалорлик ҳоллари ҳам учраб турибди. Бундай нуқсонларга дарҳол барҳам бериш вақти келди.

Бухоро боғларида ғарқ пишиқчилик, сабзавот пайкалларида ҳам тўкин-сочинлик. Ҳар дона мева, помидор, бодрингнинг ва бошқа хил маҳсулотларнинг нобуд бўлишига йўл қўймайлик. Сабзавот, мева халқимиз маъмурчилигининг нишонасидир. Буни район партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик ва тайёрлов органларининг ходимлари чуқур ҳис қилишлари, содир бўлаётган камчиликларни дарҳол бартараф этишлари керак.

В. ЛИБИН,
Бухоро область матлубот жамияти тайёрлов бошқармасининг бошлиғи,
А. ФОЗИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг жамоатчи мухбири,
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» Бухоро область мухбири.

ФУТБОЛ

ЧОРАК ФИНАЛЧИЛАР

Мамлакат кубоги — биллур совғин учун кураш бу сафар ҳам ҳаяжонли воқеаларга бой бўлди. Чорак финалда курашиш ҳуқуқини қўлга киритиш учун командалар 7 шаҳарда куч синашди. «Пахтакор» командаси кубок ўйинлари учун бўлган такрорий учрашувни ўз майдонида пойтахт армиячиларини қабул қилиш билан ўтказди. Футболчиларимиз Москвада 3:1 ҳисобида армиячилардан енгилган эдилар. «Пахтакор» стадионидаги учрашувга команданинг энг кучли ўйинчилари ҳисобланган Абдураимов, Федоров, Лисаковскийлар тушишмади. Пахтакорчилар устози В. Соловьев мамлакат биринчилиги учун ўтказиладиган навбатдаги учрашувларга асосий кучларни сақлади чоғи.

Учрашув давомида пахтакорчилар бир неча бор ҳужумкорликка зўр беришди. Лекин армиячилар дарвозабони В. Астаповский маҳорат кўрсатди. Қарши ҳужумга ўтган меҳмонлар 22-минутда А. Говоров дарвозасини ишғол этдилар. Тўпни В. Дорофеев киритди. Бу ягона тўп пахтакорчиларнинг учрашувда ғалаба қилишларида ўзига хос ғов бўлди. Чунки кубок учун курашни давом эттириш ҳуқуқига пахтакорчилар 2:0 ҳисобида ғалаба қилганларидагина эришиларди. Сафар ўйинида киритилган ягона тўп иккитага ҳисобланиши мухлисларга аён. Танаффусдан кейин футболчиларимиз ҳужум суръатини ошириб, ҳисобни тенглаштиришди. Аммо бу ҳисоб пахтакорчиларга чорак финалга ўтиш имкониятини бермас эди.

Қолган учрашувлар ҳам ниҳоятда қизғин ўтди. Днепропетровск ҳамда Москвада ўтказилган ўйинларда ҳисоб дуранг бўлиб, ғолиб аниқланмай қолди. Москвалик динамочилар билан зенитчилар учрашувида қўшимча 30 минутлик ўйиндан кейин ҳам ҳисоб дурангдан нари ўтмади. 11 метрлик жарима тўпларини тепишда пойтахтликларнинг (5:3) қўллари баланд келди. «Днепр» — «Динамо» (Минск) учрашуви 2:0 (0:2) бўлгани учун қўшимча вақт берилди ва днепрчилар ягона тўп киритиш билан ғолибликни қилишди. Бошқа учрашувлар ҳисоби қуйидагича бўлди: «Динамо» (Тб) — «Спартак» (М) — 1:1 (1:2), «Арарат» — «Нефтчи» — 3:1 (1:0), «Шахтёр» (Д) — «Заря» 1:0 (0:2), «Динамо» (К) — «Қайрат» — 2:1 (1:1). Шундай қилиб, чорак финалда «Арарат» — «Заря», ЦСКА — «Динамо» (К), «Динамо» (М) — «Черноморец», «Спартак» — «Днепр» командалари ўзаро курашадилар. Ўйинлар 11 ва 27 июлда ўтказилади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 17.15 — МОСКВА. 17.20 — Янгиликлар. 17.30 — Болалар учун кўрсатув. 18.00 — Социализм дунёси. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Ўсмирлар учун кўрсатув. 19.05 — Студентларнинг зарбдор меҳнати — беш йилликка. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Ўн минут музика. 20.10 — Ахборот. 20.30 — «Ўзбекистон чорвадори. 21.00 — Концерт. 22.00 — «ВАҚТ». 22.30 — Пахта далаларидан дараклар. 22.45 — Ҳамид Олимжоннинг ижодий портрети. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Ажойиб кишиларимиз ҳаёти. 11.30 — **Сирли орол** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 18.50 — Концерт. 19.35 — Ҳужжатли фильм. 20.25 — Телеспектакль. 22.00 — «Здоровье» (Тошкент). 22.30 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.35 — Эл дастурхонига. 20.05 — **Ёш гвардия** (бадиий фильмнинг 1-2-сериялари).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/VI да **Концерт**.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Хонимлар ва жаноблар — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун). «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 2, кеч соат 6, 9.45 минутда).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, 15, кундуз соат 2.30, 5.30, кеч соат 8.45 минутда), «КЎКЧА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2, 5, кеч соат 8.30 минутда, НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10.40, кундуз соат 2, 5.20, кеч соат 8.30 минутда), «ВОСТОК» (эрталаб соат 10, кундуз соат 1, 4, кеч соат 7, 9.45 минутда), «МОСКВА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2, 5, кеч соат 8 да), «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 12, 2, 3, 5, кеч соат 6, 8 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3; кеч соат 6, 9 да), ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Испан қизлари Парижда — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (кеч соат 9 да).

Эчки шохи — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Севги мавсуми — «СПУТНИК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Учинчи ёшлик — «ЧАЙКА» (кундуз соат 4, кеч соат 8 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Оливер (2 серия) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Хонимлар ва жаноблар — «ХИВА».

Арбат ва Бубулинас кўчаси муюлишида — КИРОВ номли.

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — ТЕЛЬМАН номли.

А. С. ПУШКИН НОМЛИ БОҒДА
30 июнь ва 1 июлда

КАТТА АСКИЯ ва КОНЦЕРТ КЕЧАСИ

АНДИЖОНДАН: Абдулҳай Маҳсум Қозоқов, Ҳ. Султонов, А. Юсуповлар.
АСАКАДАН: Раҳматқул Яшаров, Ғуломжон Рўзибоев.
ҚЎҚОНДАН: Ижроқўмбува, Йўлдошхон Носиров, Неъматжон Тошматов ва қизиқчи Муҳиддин Дарвешов.
ФАРҒОНАДАН: Ғоибота Тошматов, Мамарозиқ Исҳоқов, Насриддин Мирзааҳмедов.
ТОШКЕНТДАН: Айниддин Зайниддинов, Фозил Султонов ва Қодиржон Усмонов.

КОНЦЕРТДА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Муҳаббат Шамаева, Илес Маллаев** ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитети эстрада ансамблининг артистлари қатнашадилар.

Кеч соат 8.30 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРЛИГИ ИПАКЧИЛИК БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ «ШЕЛК» махсус конструкторлиқ бюросига

бош бухгалтер, бухгалтер-кассир, стандартизация хизмати раҳбари, копировкачилар, инженер-электрик, инженер-электрончи, рассом

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй — Аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: табиий факультетларининг чет тиллари, гидрогеология;

физик электроника кафедрасининг профессори;

кафедра доцентлари: философия, давлат ҳуқуқи ва совети қурилиши, ўсимликлар физиологияси, илмий коммунизм;

кафедра катта ўқитувчилари: умумий таълим фанлари, электрон ҳисоблаш машиналарини математик таъминлаш, чет тиллар;

Олий ўсимликлар кафедраси ассистенти.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Студентлар шаҳарчаси, Бош корпус, «Д» отсеки, 107-хона, кадрлар бўлими.

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО МИНИСТРЛИГИНИНГ ТОШКЕНТ ҲУНАР ОШПАЗЛИК БИЛИМ ЮРТИ

1973—1974 ўқув йили учун

Ошпаз ва кондитер тайёрлаш группасига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати 2 йил.

Билим юртига Ўзбекистон шаҳарларида турувчи 8-10 синф ҳажмида маълумотли, 15 ёшдан 22 ёшгача бўлган ўспиринлар қабул қилинади.

Билим юртидаги ўқиш муддати меҳнат стажига киради.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқиш 1973 йил сентябрдан бошланади.

Барча ўқувчиларга стипендия берилади бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ариза, 3X4 ҳажмидаги 3 та фотокарточка, таржимаи ҳол, маълумоти ҳақидаги шаҳодатнома (асл нусхаси), туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома (асл нусхаси), соғлиғи тўғрисида справка (286-форма), турар жойидан справка, мактабдан ёки ишлаган жойидан характеристика, шаҳар савдо бўлимидан ёки ошхоналар трестидан йўлланма, ҳарбий хизматга чақирилувчилар учёт гувоҳномаси ёки ҳарбий билети бўлиши шарт.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Оқтепа массиви (12, 32, 34, 36, 48-автобуслар, 4, 9, 21, 15, 19-трамвайларнинг «Оқтепа» бекати).

ТОШКЕНТ ҲИСОБ-КРЕДИТ ТЕХНИКУМИ

1973—1974 ўқув йили учун кундузги ва сиртқи ўқишга қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

давлат банкида пул муомаласи ва кредит, ҳисоб ва техника, омонат кассаларида ҳисоб ва техника, қишлоқ хўжалигини молия билан таъминлаш ва кредитлаш.

Техникумда ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқиш муддати ўрта мактабни битирганлар учун 2 йил, тўлиқсиз ўрта маълумотга эга бўлганлар учун 3 йил.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: 10-синфни битирганлар адабиётдан (иншо), математикадан (оғзаки), 8-синфни битирганлар: она тилидан (диктант), математикадан (оғзаки)

Техникумга қабул қилинган лар ётоқхона ва стипендия билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Далазор кўчаси, 29 уй.

Пахта тозалаш саноати Марказий илмий-текшириш институти, Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш министрлиги, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, Пахта тозалаш бўйича Тошкент Давлат махсус конструкторлик бюроси, Давлат лойиҳалаш институти ҳамда Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти коллективлари ЦНИИХпромнинг луб толалар бўлими бошлиғи, техника фанлари кандидати, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер, 1939 йилдан бери КПСС аъзоси

Соҳиб Нусратович НУСРАТОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этадилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 • ТЕЛЕФОНЛАР
Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.
№ — 151. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 04216.